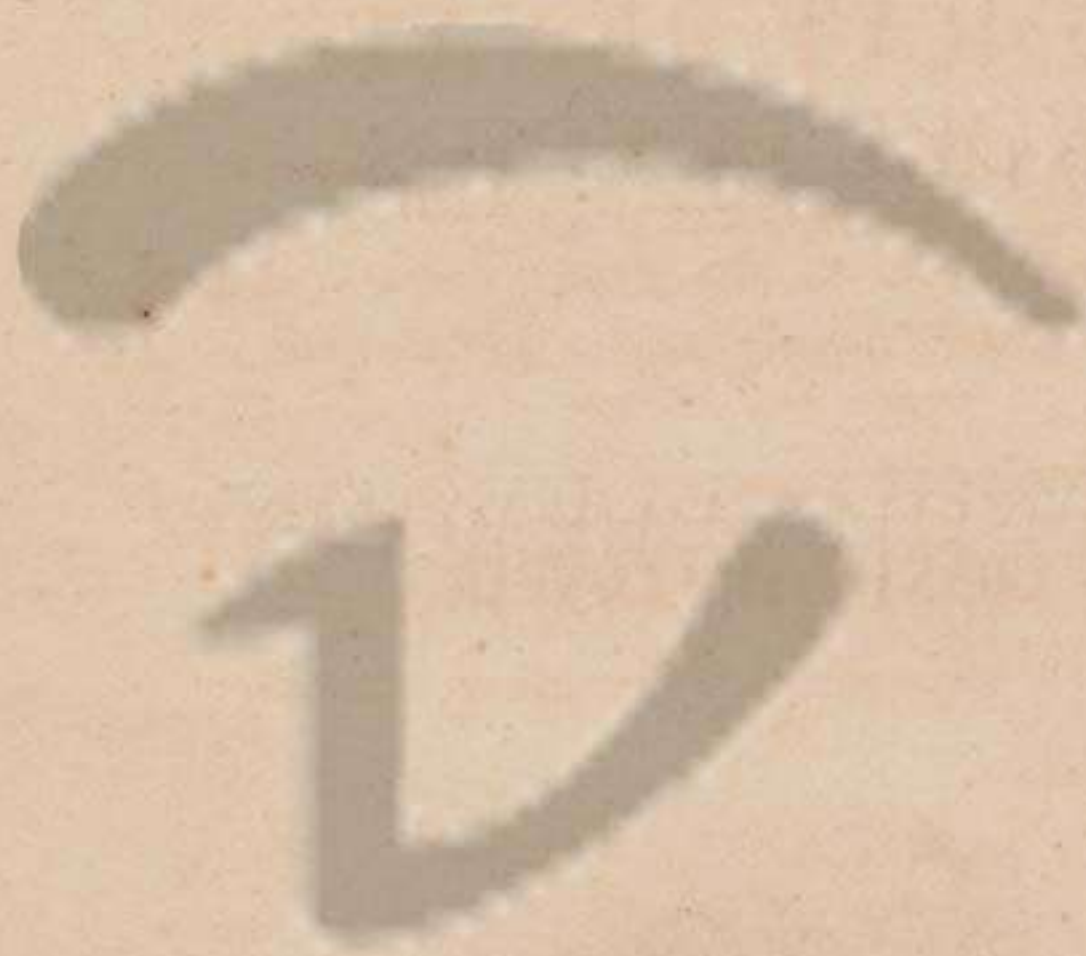

EXCEL-LENCIES

DE

LA LLENGUA LLE MOSINA.

Excel·lències de la llengua Llemosina.

DISCURS PANEGIRICH

LLEGIT EN LA SOLEMNE SESIÓ INAUGURATIVA

DE

LO RAT-PENAT,

*Societat d' amadors de les glories de Valencia
y son antich Realme,
celebrada la nit del 31 de Joliol del present any 1878,
en lo Pabelló del Excel·lentísim Ajuntament
en la fira de l' Alamera,*

PER

EN CONSTANTÍ LLOMBART,

Sócio de mérit de varies corporacions científiques y literaries.

VALENCIA.

EMPRENTE DE EMILI PASQUAL,
Plaça del Temple, 6.

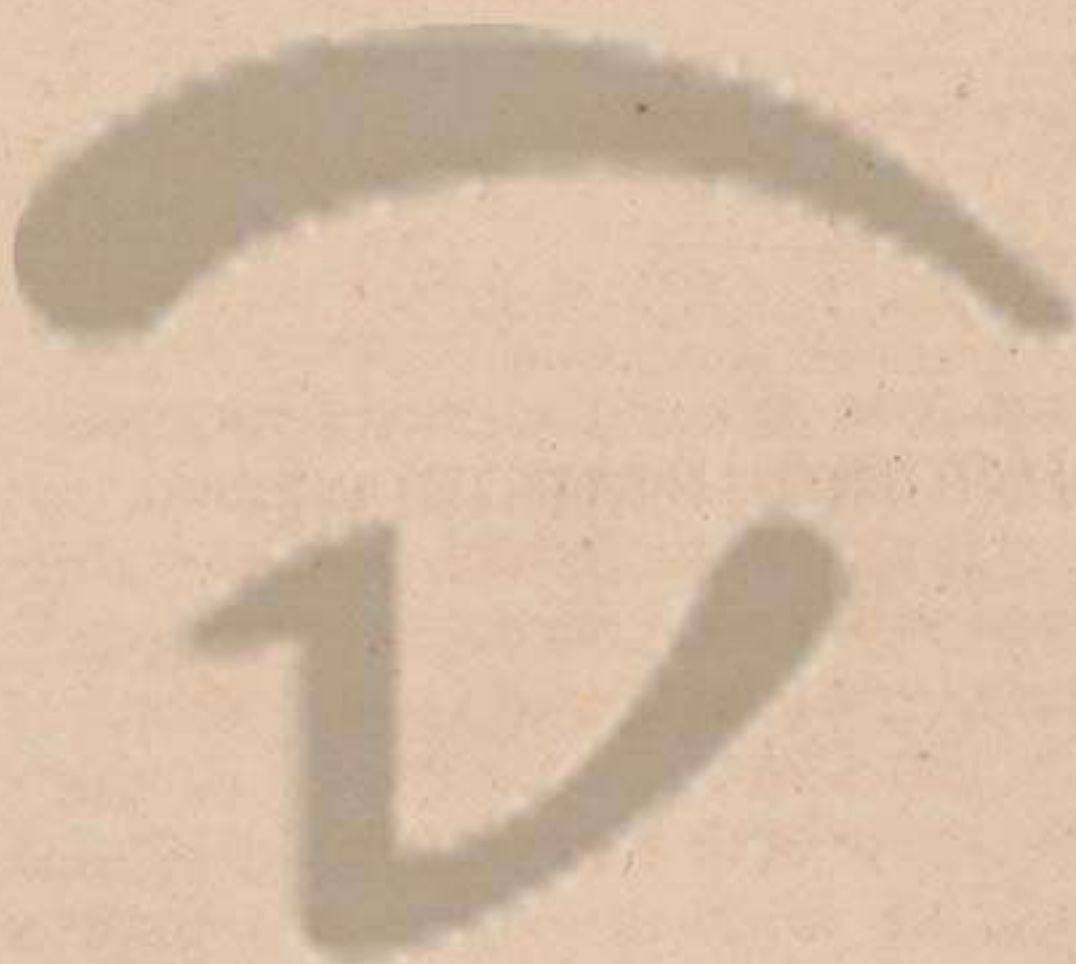
—
1878.

«Quam vindicare prope ab interitu opus est maximorum ingeniorum, et eorum solum, qui per multos annos vacarunt lectioni librorum scriptorum Valentina Lingua, qui propter indigenarum incuriam perarri sunt, cum editi consumantur, et nullo modo renoventur.»

SPECIMEN, per En Gregóri Mayans y Ciscar.

DISCURS INAUGURAL.

EXCEL-LENTÍSIM SENYOR;

SENYORES Y SENYORS:

Trontollat y confús en aquests moments solemnes me trove, com es natural, al ocupar per honrós encárrech de mes dignes companys de Junta Directiva, mal aconsellats sens dubte esta vegada per l' afectuós carinyo qu' em tenen y que yo no sé cóm agrahirlos, pera endreçarvos desde aquest tan respectable lloch los durs, los áspres accents de ma pobra y desautoriçada paraula, ab lo molt grat objecte de fervos en breus mots lo panegirich de nostra enjamay ni prou ni bastant ben lloada llengua materna.

Sols mon ardent amor á nostres antigues glories, unit á vostra may desmentida indulgencia, podrán en aquest pera mí suprem instant tráurem á una vora, conduhirme á port de salvació, per dirho aixina.

Aixis ¡oh nobles valencians! de vostres magnánims sentiments ho espere, y rónegament confiat en élls y en la Divina ajuda, vaig á donar principi en nom de Deu á mon árdua empresa. ¡Lloat sia 'l Senyor de cel y terra! ¡Ell farà que en bé n' ixca!

Pera millor lo meu comés portar á efecte, ¡quí cantar hui pogués *en la oblidada llengua de mons avis, mes dolça que la mel*, com lo tendre poeta Villarroya diria, les moltes y molt grans excel·lencies qu' en ella s' inclohuen! ¡Qui ab propies facultats contara, pera enaltir, com en justicia 's mereix, nostra armoniosa parla llemosina!

Mes ¡ay! que per ma dissort hui per hui, no me hi permeten les circumstancies altra cosa que reduhirme á celebrar com l' últim, com lo darrer d' els entusiastes admiradors de la llengua d' *Oc*, les singulars y notables bellees que en la mateixa abunden, senyalántvoseles totes una per una, á fi d' encendre aixina en vostres generosos cors la esmortiguada flama del verdader carinyo que tot bon valenciá li es en deute á nostre mig perdut natiu idioma.

¿Lograré dur á cap mon alt designe? Certament tindréu que lluytar pera conseguirho ab greus obstacles, mes no per aixó, paisans meus, debeu esglayarvos; ans molt al contrari, llavors debeu centuplicar vostres esforços, donchs sabut de tot hom es, que ab una ferma voluntat, ab una

constancia á tota prova y ab una ardenta fé sens límits, no ya restaurar, com hui desijém, nostra abandonada llengua, sino escalar si fos menester conseguirieu fins lo altísim temple de la gloria. ¡Ya, per fi, Valencia, la gentil ciutat de l' amor y la poesia, la perla del Túria, sembla correspondre al crit patriotich de renaiximent donat fa temps per nostres germans de Catalunya! ¡Ya al cap aplegá l' hora!

¿Sabeu per qué? Perque existix, perque no ha mort, valencians, encara, com alguns s' ho pensaben, nostra llengua. ¡Encara, si, encara la *Morta-Viva* alena!

Atengau; ¿no escolteu, no ohiu per les amplures del espay una veu dolça y suau com la remor de les embalsamades brises que joganares acaricien y besen los verdosos ramatjes dels pins y les palmeres? ¿No escolteu, no ohiu una veu sonora y plena d' armonies musicals com lo ritmich soroll de les redolantes ónes qu' en argentades perles se desenrastren meçclantse ab les daurades arenes de eixa vehina platja? Puix eixa veu, eixa dolcísima veu que com celestin concert en vostres ohits afalagats resona, l' eco purísim es de nostra materna parla, que hui sonrient joyosa d' entre les velles runes de les pasades etats triunfant s' aixeca, precisament ara que llurs encarnicats inimichs més esfondrada que may en sa tomba pera *in eternum* la féen.

Esbalaida va caure en terra com si fos morta, quell trist jorn en que, pera sa desdija, junyirenla ab la superba senyora castellana, donant aixina lloch á que los seus adversaris la cregueren sepultat cadavre, prenent com á tal cremarla y demprés aventar les suescéndres á que feróçticament fonch reduhida en Xátiva los primers anys del pasat segle. Cregueren, sí, los pechs que botantlos foch als sants llibres de nostres *Furs y privilegis*, bresol de nostres llibertats tan venerades, nostre matern idioma, (ab lo qual escrits estaben) desapareixeria, deixaria de existir pera sempre, y gracias á Deu sien fetes, fallides n' han eixit ses esperances.

Follament n' intentaren apagar lo bell astre de nostra grandiosa llengua, y equivocats de mig á mig ixqueren al no tenir en conte lo sabut mot de nostres germans los prohécals, que molt eloquentament, asegura ser nostra antiga parla *com lo sol, qu' es pon, sí, mes qu' enjamay s' apaga*. Sol es ella, en efecte, que demprés la fosca nit d' alguns llarchs segles, poderós escomença ya de nou á resplandir en lo blavench horiçont de nostra amada terra, de nostra lleal Valencia, la més bella ciutat del mon, axis per son hermós y purisim cel esmaltat tot éll de brilladores estreles, com per ses abundoses y riques hortes sembrades de millanars d' arabesques

alqueries, que com ramat de blanques colomes posades sobre la verda catifa d' els camps s' escampen, y també la més preada joya de totes quantes la mural corona de nostra ben volguda Espanya enjoyellen.

No, valencians, no es morta nostra expressiva llengua llemosina, com los seus malhavirats inimichs semblaba desijaben, gracies als generosos esforços de nostres germans de Catalunya y les illes Mallorques, esforços generosos que de hui en avant debem nosaltres ab tot fervor imitar, ya que per sort triunfant y victoriosa, encara que un poch tardívola, s' alça hui tota engalanada ab lo traje de festa, com verginal doncella que al temple á desposarse anara, pera tornar, per fi, á ser altra vegada la que fon sempre.

Mireula, donchs, alçarse molt polida y tota joyosa del llit ahon adormida jahía somniant al dolç remor del oreig embalsamat per les flors y plantes de nostres montanyes y jardins, poblats sempre de flairosos romers, tomells, llimeres, tarongers, clavells y roses, producte de la eterna primavera en que los inspirats poetes y grans ingénits llemosins totemp vixqueren.

Miréula, sí; miréula alçarse hui més que may rajant de gloria ab la invicta senyera de les barres vermelles, hon escrits campejen los noms sagrats de *Pàtria*, *Fides*, *Amor*, que constantment nostra di-

visa foren, y no podreu menys, per cert, que reconeixer encara en lo expresiu metall de sa graciosa veu la d' aquella mateixa noble llengua llemosina, apellada á les hores del pais ó valenciana, que nostres majors usaren desde la gloriosa conquesta d' aquest regne.

Aquesta llengua, que apellarém nosaltres llemosina, segons l' erudit croniste de nostra ciutat lo doctor En Agosti Sales assegura, fonch una de les mestres que llavors tenia Espanya, y tambe la més general demprés la de Castella, com aixís ho demostra l' il-lustre caballer En Martí de Viciana, en lo llibre qu' en l' any mil cinchcents setanta quatre estampá tractant d' aquest interesant asunt ab gran judici.

Ab ella es parlá en Aix, en Marsella, en Tarascon, en Orange, en totes les principals ciutats de la Prohénça; en la Galia gòtica ó Langüedoch y ses cultes ciutats de Montpeller y Tolosa, com aixís mateix en la provincia confinant de Guyena y en sa capital Burdeos, y molt especialment en Limoges, de la que 'l nom vá pendre, y que hi vá pertanyer á la Galia Narbonense.

Fonch formada aquesta llengua, llavors parlada en tantes provincies, de la espanyola, ó bé sia, romana vulgar ó romanç meçclada ab la goda dominant, qu' en ella introduhiren los que de la península de Espanya fugiren á França en la general

invasió d' els moros, any del Senyor set-cents dotze, meçlantla també ab la mixta francesa que llavors enllá per tot corria. Parlábenla, com ya he dit, correntament y era la vulgar del Langüedoch, Guyena y Prohénça; y no hi manca tampoch algú que crega que vá penetrar fins París, en qual ciutat l' any mil doscents noranta nou, s' escrigué damunt vitela un gran llibre que en sa darrera página aixís termenaba: «*Finit est aquest libre en Paris en l' any de M. CC. noranta é IX, en lo mes de Juny. Lo qual libre comán en la custodia de nostre Senyor deu Jehu Crist.*»

En la mateixa llengua fonch criat en Montpeller, y parlá nostre molt alt é invicte Rey En Jaume. Ab ella escrigué, á imitació de Juli César, ses conquestes y á imitació d' els romans la introduhí ab la sua religió en les Mallorques, y en Valencia y son antich regne al conquerarlos. Y encara que de les provincies de França habia pasat molt en avans á Aragó per los Perineus, y á Catalunya, hon l' adoptaren, restá barrejada ab molts grosers vocables del pais, que fins ara en aquelles terres es mantenen; y de Valencia, Aragó y Catalunya anant los temps, ab les conquestes d' els reys aragonesos, s' introduhí lo llemosí en los regnes de Cerdenya, Nápolis y Sicilia.

Ab aquesta llemosina que nos deixá en herencia nostre magnífich Conqueridor, ple-

na de pureça, primor y dolçura, ohiren nostres honorables bisavis parlar en les córts á sos reys d' Aragó, y en ella també hi vegueren les cartes que á llunyadans regnes n' escribien, y als governadors que les mateixes regien, trameses eren. Ab ella estaben escrits los *Furs* de nostra amada ciutat y regne, com amunt dit resta, y encara hui en nostres antichs argius escrits se conreen ab lo mateix idioma, un creixcutisim número de donacions y cartes reals, testaments, memories, ordinacions, mandes, herencies, procesos, sentencies, etcétera, desde l' any mil dos cents trenta huit fins l' any mil set cents set, en los quals guardat s' encontra lo més honorable y útils de nostra sempre lleal y fedelísima Valencia.

¿Deixareu (no ho crech) amadors de nostres glories patries; deixareu, valencians de cor, qu' en lo més criminós abandono per culpa vostra es perden los riquisims tresors amagats hui plens de pols y taranyines dintre 'ls argius y biblioteques, hon tantes y tan grans preciositats de nostra antiga historia pera honra nostra. encara es guarden? Jamay, jamay mentres sols una gota de valenciana sanch en vostres ardoroses venes bullga.

Mes seguint lo romput fil de aqueste nostre relat, esmentar debem ara que la llemosina llengua fonch la cortesana ab qu' en Aragó, Valencia y Catalunya, los reys

parlaben, y ab la qu' En Pere IV, lo Cerimoniós, compongú sa real historia; discentint aquesta llengua en los tres amunt citats dominis, sols en alguna qu' altra petita variació, ya en la manera de pronunciarse, ya en la adopció d' algunes veus originaries, insignificants diferencies molt menys notables si es vol encara, que les que 'l castellá sofrix en les diverses provincies hon se parla. Sempre ademés s' ha observat qu' en los confins d' Aragó, Valencia y Catalunya, s' ha parlat ab més correctitut y puretat qu' en lo mateix interior d' ells propis nostra llengua.

¡Aixís mateix que dins Valencia hui es mantinguera tan pura com sa dignitat y son antich esplendor reclamen!

En llemosina parla compongú un insigne martre, lo doctor Sant Pere Pasqual de Valencia, sa petita Biblia, pera l' us d' els cautius de nostra terra qu' en Granada estaben presos, y en ella també posá molt en avans qu' Escoto, lo celeberrim testimoni de la Concepció Inmaculada de María Santísima. Ab lo mateix llemosí igualment compongú ses famoses *Troves* de los caballers que vingueren á nostra conquesta, Mossen Jaume Febrer, per manament que li feu l' infant (demprés rey) En Pere, fill del magnífich conqueridor En Jaume. Ab llemosina llengua, en l' any tres cents noranta quatre, fonch representada á presencia d'

els reys en lo palau real de Valencia, hui jardí del mateix nom, una composició teatral, original de Micer Domingo Mascó, apellada tragedia de *L' hom enamorat y la fembra satisfeta*, obra no despullada de mérit literari, y qu' es, sens dubte algú, la més antiga noticia qu' es té fins les hores respecte á representacions teatrals en Espanya.

Ab aquesta mateixa llengua llemosina ó valenciana (llavors universalment coneguda) vá predicar l' apostol Sant Vicent Ferrer y fonch entés en tota Europa, escrivint además en ella pera consol d' els seus amats deixebles, los llahors del Sant Rosari, que fins no fá molts anys cantaben nostres pares en lo ex-convent de frares de Sant Domingo. En la mateixa llengua traduhí lo sabi En Bonifaci Ferrer, general de la Cartuja de Porta-coeli, y germá del Sant que son mateix cognom portaba, la *Santa Biblia*, qu' en l' any mil quatre cents sixanta huit fonch estampada en Valencia.

També en llemosina parla compongué, á petició de Mossen Pere Artés, justicia criminal de nostra ciutat en mil tres cents sixanta set, lo patriarca frare Francesch Gimeneç la *Sagrada vida de Jesu-Crist*, Redentor nostre. Així mateix la sábia verge valenciana Sor Isabel de Villena, abadesa del real monestir de la Santissima Trinitat, y cosina de la serenísima senyora Na Ma-

ria de Castella, reyna d' Aragó, compongué en llemosí sa gran obra de la *Vida de Jesu-Crist*, de la qual maná traure copia, pera foment de sa devoció, la Católica reyna Na Isabel, y que fonch estampada en l' any mil quatre cents noranta set y demprés altra vegada en l' any mil cinch cents tretce. Tenim escrits en llemosí com á llengua erudita y culta en temps pasats, un bon cabdal de llibres apreciabilíssims per sa gran doctrina, y d' els quals ab algun sacrifici podrien triarse y adquirirsen un bon aplech pera formar la «Biblioteca llemosina» que tan necessaria está fentse y que ya nostra naixent Societat té proyectada. En ella encontrarien los amadors de nostres glories los necessaris llibres pera compendrer y estudiar les admirables produccions d' els valencians ingénis; *más acres y perspicaces*, segons lo ditjo d' un célebre historiador, *que los del resto de España*.

Francesch Petrarca, pare de les rimes italianes, que vivia per l' any mil tres cents vint y sis, deprenqué de Mossen Jordi, qu' escrigué en llemosina llengua l' any dos cents cinquanta, copiantlo moltes vegades *ad pedem litere*, com ho demostrá lo doctor Pere Anton Beuter en la epístola de sa *Crónica general de Valencia*.

Va enriquirnos la nostra llengua y es venerable per son il-lustre nom, qu' els cata-

lans volgueren apropiarse, lo valenciá caballer Mossen Ausias March, senyor que fonch de Beniarjó y Pardines, al qual imitar es digná y á vegades copiá Garcilaso de la Vega, princep també d' els poetes castellans, pera que no hi mancaren tampoch á Castella les riqueses de nostra molt preada poesia; lo mateix feu Jordi de Montemayor, poeta portugués, pera que també Portugal gojar pogués d' iguals delicies: lo Cardenal de Granvela, ab tot y aixó de ser flamench, portaba á nostre inspirat Ausias March en lo sí, junt al cor, com lo gran Aleixandre duya les immortals obres d' Homero. Pera que pogués enténdreles bé lo jóve princep En Cárles d' Austria, son mestre lo sabí valenciá En Honorat Joan, arquebisbe d' Osma, feu un *Abecedari de vocables llemosins ab explicació castellana*, lo qual fonch donat á llum baix lo nom de Joan de Resa. L' insigne valenciá En Jaume Roig, metje de la senyora reyna Na Maria de Castella, muller de N' Anfos quint, rey de Aragó y conquistador de Nápolis, escrigué en llemosí ab tan gran ingeni y dolçura, que la poesia d' els seus *Consells* atresora en sí totes les delicies d' Anacreont y Cátul.

L' época en que lo gran satirich Jaume Roig escrigué son célebre y original *Llibre de les dones é de Consells*, titolat també *La Cudolada*, diu l' eminent publiciste

En Víctor Balaguer, fonch aquella en que los Gaçull, Corella, Valmanya, Fenollar, Vilarasa, Miquel, Requesens, Via y molts altres, puix llavors abundaren los bons poetes, se disputaren entr' élls los llorers del triunfo y guanyaren joya en los *Jochs florals de Valencia y Barcelona*. Era també lo temps en que nostra ciutat, sempre al davant d' els progresos, de la il·lustració y de la cultura, s' enjoyellá ab lo llorer d' haber segut la primera ciutat qu' en Espanya estampá un llibre, sent aquest de *Troves en llahors de la Verge María* pera major galardó de sa rica corona literaria. ¡Fonch lo segle d' or de nostres lletres!

¿Héus pareix tot lo dit poca cosa encara, valencians meus, pera que preferentament consagren vostres afanys á la iniciada restauració d' aquesta llengua, á la que tantes y tan elevades honres teniu que agrahirli?

Pláciaus, puix, escoltarme y seguiré referintvos en breus mots los grans mérits qu' en ella concorregueren á enriquir y aquilatar les excel·lencies d' una literatura qu' al parer d' un il·lustre escriptor catalá, *tan sols deu lo no ser ben estimada á ser per lo general poch coneguda*.

Donchs conegáula, valencians, sixquera un poch no més sia que per aquells alts testimonis que d' ella nos resten, y per lo bó

que d' ella han dit y fins ara dihuen los homens de més saber y ciencia.

Diu parlant d' ella lo caballer Mossen Viciana: que Deu concedí á Valencia una llengua polida, dolça y molt garrida, que ab moderada brevetat expresa los secrets y fondos conceptes de l' ànima, y desperta lo ingeni ab vius primors; de lo que resulta pera ella lo més esclarit llustre, qu' al ingeni l' aprofita, que del ingeni ix, y que per aquest motiu, lo que molt al ingeni desperta, procedir també deu de gran ingeni.

Enumerém, si os plau, algunes de ses moltes excel·lencies.

Ella reuix en sí totes les ventajoses qualitats de que altres llengües més cultivades blasonen, donchs poques, molt poques li guanyen en ser *dolça ó suau, breu y graciosa*; condicions que li donen singular *expressió* y la fan una de les més agradables qu' en lo mon se coneixen. Contribuixen á ferla suau y dolça com la mel de les bresques, l' us frequent de la lletra *E*, qu' es la segona vocal, y també lo de la consonant *S* qu' ara y adés s' emplea, les quals son, sense dubte, les dues lletres més dolces del Abecedari, y principals elements pera 'l perfeccionament d' un idioma que ser molt suau y no gens áspre pretenga. La llengua llemosino-valenciana, es *suau* ademés per lo molt qu' es val de la *I*, y per donar-li fins á la *C* lo só de la *S*, per lo qual al

escriurer no usa de la *Z* castellana, puix quant alguna vegada la practica en alguna dicció estrangera ó nom propi, la pronuncia d' igual modo que la *S*. També ajuden á ferla suau y dolça la abundancia de contraccions de la sinalefa y l' us també frequent de la *L* doble, qualitats qu' en ella com en l' armoniosa parla del Dante, Tasso y Ariosto resplandixen.

Y tant es aixina, qu' 'l sabi escriptor En Gregori Mayans, referintse á Mossen Jaume Roig, s' expresa del següent modo: *Vinga así lo més alentat poeta, y avejám si pot parlar no ab més, ab tan igual dolçura:*

Entre les pies
Espiritals
E corporals
L' obra millor,
De mes amor
A mon parer,
Es doctrinar,
Dar eixemplar
E bon consell
A qui novell
En lo mon vé.

Nengú, proseguix Mayans, *podrá jugar d' aquestos rims, com bé no sapia pronunciarlos.*

¡No debades l' immortal autor de *Don Quixot*, Miquel de Cervantes, digué que *rónegament ab la portuguesa pot acompararse nostra graciosa parla llemosina, en lo tocant á dolça y agradable!*

En quant á si es ó no expresiu y concis nostre idioma, digau clarament per nosaltres l' abundant collita de paraules monosilábiques que l' adornen: digau lo fet d' haber escrit lo valenciá Aribau, qu' aquest lo nom es que á nostre celebrat Cárles Ros millor li asenta, llargues composicions métriques en vocables tan sols de una sílaba, en lo qual també l' imitaren lo festiu Pare Navarro primer, y darrerament, ab més amplitut y perfecció, nostre il·lustrat company En Benet Altet y Ruate, component en mots monosilábichs poemes com *Deu y lo mon* y *Lo jorn del Juhí*, hon notables pensaments en magnífiques octaves s' expresen. ¡Admirable laconisme 'l d' esta llengua!

Mes ¿hon aniria yo á parar si, además de les ya citades, seguira senyalantvos una darrere l' altra, les numeroses bones qualitats, les bellees y primors que distingüixen y avaloren la nostra llengua? May acabaria; y com just es no abusar de vostra paciència, solaments dirvos vullch en son elogi lo que l' eminent orador, gloria de la espanyola tribuna, En Emili Castelar, no fa molt parlant de nostre matern idioma, dia: «*per l' abundancia de sos monosílabos, sos innumerables verbs, sa riquesa d' expresió ab poques paraules, sos apóstrofes y sos pronoms, es una llengua musical per excel·lencia*». Demprés d' una

opinió tan respectable, no crech que cal ya dir ni una paraula.

Ara bé; dignísimes autoritats, nobles patricis valencians, amadors de les glories de Valencia y son antich Realme, senyors y senyores totes que ab vostra presencia habeu honrat aquest solemne acte, ¿consentireu acás, demprés d' haber ohit de mes pobres llabis los mereixcuts elogis de vostra nativa llengua, aquella sencilla parla en que vostres amants y carinyosos pares les primeres devotes oracions y los primers deurers de la vida os ensenyaren? ¡Oh! no, valencians y valencianes; no, yo no puch esperarho enjamay de vosaltres; seria certament una gran mengua. Aplegueuse també vosaltres ¡oh inspirats poetes! y vingau así á cantar lo renaiximent gloriós de nostra parla; acudiu tots sens deturarvos, y escudats ab la augusta senyera de les vermelles barres que, com signe de nostres inoblidables gestes *Lo Rat Penat* corona, y aixequen en aquest bell jorn les més patriótiques esparçes en llahors de l' armoniós idioma de N' Ausias March, Timonedá, Fenollar, Almudever, Vinyoles y molts altres, que ab gran plaher desde lo temple immortal de sa eterna gloria hui os contemplen. Imitéulos, poetes, imitéulos, y segurs estigau que dignes lograreu fervos de conseguir son alt renom y mereixcudá fama!

Y cregáume, poetes d' esta terra; si per acás algun mal naixcut fill de l' amada pátria, que desastrugadament jamay li 'n manquen, fisga de vostres lloables esforços en favor de nostra llengua hi fera, contesteuli llavors com mon distinguit company En Pelay Briç á son amich lo gran poeta Frederich Mistral li aconsellaba respondre á sons necis inimichs en estos enérgichs versos:

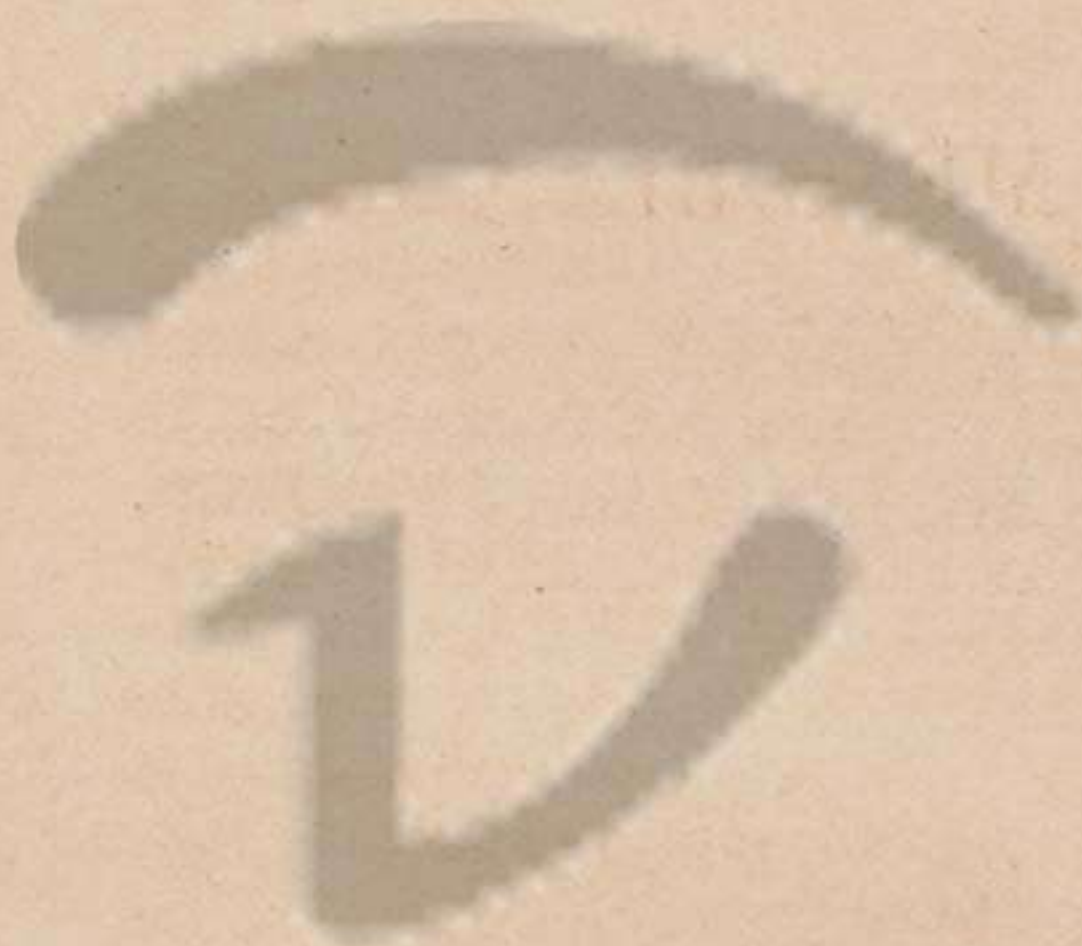
«Si 't dihuen que ta llengua
N' es aspra y poch parlada,
Si 't dihuen que ta lira
Ne deu francés parlar,
Responlos tú, poeta:
—La llengua menyspreada
Lo alé d' un geni basta
Per ferla respectar.»

HE DIT.

MEMORIA

PEL

SR. SECRETARI EN M. LLUCH SOLER.

SENYORES Y SENYORS:

Fá ya algun temps que ú de nostres mes populars escriptors, En Constantí Llobart, acariciaba la idea de crear en nostra ben volguda Valencia una «Societat d'amadors de les coses de la terra», y en veritat nengú millor que nosaltres per l'amistat que á éll nos unix, pot saber los disgusts que li ha ocasionat semblant proyecte, gracias á la poca ó nenguna protecció que li oferien sons paisans pera portarlo al terreno de la práctica.

Mes pera tot aplega un dia, nos diu lo refrany, y en efecte, lo dia es ya vingut.

Uns pochs aficionats al conreu de nostra dolça parla, reunirense lo dia 29 del pasat mes de Juny en lo lloch del Ateneu Casino Obrer, ab lo fi d'ohir la lectura de un poemeta original d'un paisá nostre (1). En-

(1) *Lucrecia Profanada*, escrit per En Ramon Lladró.

tre els allí congregats se contaba á Llombart; este cregué propicia la ocasió pera explicar son patriotich pensament, y com si llurs paraules, al exposarlo á la consideració de aquells inspirats poetes, hagueren segut eixides de la boca de un profeta, fonch tant lo fervor y entusiasme qu' es despertá en los cors d' els que l' ohiren, que no hi pogueren menys de rompre en frenétichs y prolongats aplausos com á mostra de aprobació. Pareixia realment qu' en los pits de tots los que allí assistirem portabem minat lo carinyo á les *coses de casa*, sols que nos mancaba algo, y eixe *algo* fonch lo pensament de Llombart, que com meja encesa produhí ardenta flama en nosaltres: flama eterna que fins la fosa ha de envalentir als nets d' els Ausias March, Mascó, Mossen Febrer y Corella.

Eren pasats huit dies, quant ya un bon número d' escriptors, artistes y fills dignísimos de aquesta benehida terra acudien al lloch ans nomenat, famolenchs de examinar ab lo deteniment degut tan noble idea: famolenchs de asociarse, d' ajuntar tots sons coneiximents, tots sons esforços pera constituhir á la brevetat major una Corporació que responguera á lo que en poques y escullides paraules habia manifestat lo iniciador de «*Lo Rat Penat, Societat d' amadors de les glories de Valencia y son antich Realme*», puix aqueste fon lo mot

ab lo que fonch batejada per unanimitat y nengú tan expresiu com propi

Lo dia es ya vingut, repetien pera llurs adintres tots quants desijaben que sons germans los fills de Valencia reflexionaren breus instants y es fixaren en les fulles d' eixe llibre d' or que tot ho diu; en les fulles d' eixe llibre d' or hon brillen los noms de nostres avis; hon en imborrables caractérs se nos diu que 'l llustre de sons talents, valentia, caritat y carinyo á la terra en que naixqueren era tan pur y transparent com lo cel que nos cobrix, tan apasionat y constant com lo sol que nos allumena. Sí, lo dia es ya vengut, se repetixen encara: dintre de poch lo espill en qu' es mirarém serà lo mateix que retrata als fills de Catalunya y les illes de Mallorca; dintre de poch nostre injustificat indiferentisme á tot lo de casa, canviarà per l' amor de qu' es molt digna la conquerida d' En Jaume, *la de los cent campanars*, com Víctor Hugo ha dit; eixa germana de les flors á qui li senta bé, lo mateix lo turbant de la sultana que la corona de reyna; Valencia, la mehua pátria.

Pochs dies hi foren pasats, quant ya la nova Societat entraba en los camins del seu creiximent: no podia sucehir menys, donats los ingénis qu' al enfront d' ella li senyalaben la senda que habia de recórrer. Per aclamació fonch designat President ho-

norari En Vicent Boix: eixe respectable vell de qui tots habem segut deixebles; eixe honorable Boix que s'ha descrismat per ensenyarnos; á qui cadascú de nosaltres li habem fet eixir un cabell blanch, y á qui nostre regoneiximent no pot mancarli may ni encara mes enllá de la tomba, si no volem ser ingrats com fills de mala ralea.

Fonch igualment elegida per unanimitat la Junta Directiva que huí s'encontra al davant d'aquesta institució, y se determiná celebrar lo present acte que marca 'l principi de la nostra existencia com á Societat purament valenciana en totes ses manifestacions literaries, artistiques y científiques.

Estos son, senyors, los treballs qu'ha portat á felix terme la Societat de *Lo Rat Penat*, y que sense dubte, han de produhir esquisits fruyts mentres lo sol ardent de la pátria fasa germinar les flors de nostre entusiasme. Animéuvos, puix, nets de Vicent Ferrer; giréu en torn los ulls y contempleu eixes sonrises d'àngel que broten de los llabis de les hermoses que nos rodejen, brindantvos á seguir lo començat camí. Animéuvos vosaltres, poetes y artistes, y Valencia, amant de les sehues glories, Valencia que s'enrecorda ab orgull d'haber segut lo bresol de tants y tan esclareixcuts ingénis, alentada per lo amor que profesa á la sehua llengua, dolça com les brises que ses muralles oretjen y em-

belesadora com les ónes que escumen llurs platjes, eixamplará la esfera, en lo dia llimitada, de les sehues arts, fins aplegar á col-locarles á una alçada digna de la pátria de Vicianá y de Gil Polo. Llavors podrán inspirarse nostres trovadors, confundintse ses cançons ab los aplausos entusiastes de propis y de estranys; llavors la sombra falaguera de Ausias vetl-lará ab ses ales d'àngel la estàtua del art alçada á la porta del temple de nostra pátria poesia.

Lo Secretari,

M. LLUCH SOLER.

POESIES.

POESÍES

dedicades al establiment de la « Societat d' amadors de les glories
de Valencia y son antich Realme.»

LO RAT-PENAT.

I.

Entre totes les varies criatures
Que criá el Pare Etern, pures é impures,
Hiá un pobre animalet,
Tan lleig, tan malastruch, tan miserable,
Que ducta el mon si es éll ó es el diable
Qui l' ha infantat y fet.

De rata té lo pel, de ausell les ales;
Mes, despullat de plomes y de gales,
Volant en la foscor,
Pareix una fantasma ó mala cosa,
Un confús *no sé qué* que 'ns causa nosa,
Un *no rés*, que 'ns fa por.

— 36 —

En tenebrós forat ó cova humida
Pasa, tot sol y mut, la trista vida
Mentre el sol resplandeix;
A la nit, vola incert, y torna y gira,
Tremolejantse tot, com si fugira
De algú ó de sí mateix.

A vegades los jics, gent sinse entranyes,
L' acacen, van armats de llargues canyes;
Y quant l' han capbusat,
Ab joya gran y xillerisa rara,
Mel claven á una porta, viu encara,
Al pobre Rat-Penat!

¿Per qué eix animalet, que 'l mon menysprea,
Ennoblit, agrandat en nostra idea,
¡Oh amics, oh germans meus!
Lluminós l' admirem y plé de gloria,
Com l' áliga triunfal de la victoria
De Júpiter als peus?

¿Per qué 'l veig, ab ses ales eixamplades
Senyorejar los vents y nubolades;
Estendre el valent vol
Sobre el pasat llunyá, sobre 'l pervindre;
Muntar al cel, y fit á fit sostindre
Tota la llum del sol?

Eixe misteri, pera gents estranyes,
L' explica el crit que surt de les entranyes
De tot bon valenciá:
¡Sant amor de la Patria Llemosina,
Inspira tú la historia peregrina
Que brota als llabis ya!

II.

Era un Rey: los nostres avis
El veren: los cabells rulls;
La mel de amor en los llabis,
La llum divina en los ulls.
La Creu en lo pit portava;
En los combats li donava
Sent Jordi son caball blanc!
Y sa espasa, raig de guerra,
Feu fructificar la terra,
Regantla ab heróica sanc.

Sempre, baix les dures malles,
Sentiments servava purs;
Com guanyava les batalles,
Aixis dictava els bons furs.
Era en pau y en guerra, exemple
Dels grans; hùmil en lo temple;
Ministre armat del Senyor:
Tal, admiració dels pobles,
Veig, en llegendes y cobles
A Jaume el Conqueridor.

Tot joyós, gentil y alegre,
Tot falaguer era en éll:
Sols paurós, sinistre, negre,
Sobre lo daurat capell,
En lo lloch del real signe,
Ab ulls de esperit maligne,
Badant la gola afamat,
Les verdoses ales hertes
Estenia, sempre obertes,
L'espantable Rat-Penat,

Era senyal y figura
Del combat penós y etern
Que en la vida sempre dura,
Nit y dia, estiu é ivern;
De la vigilant sabiesa
Que té sempre el ala estesa;
Del indomable valor,
Que en guerra traidora ó franca,
May los ulls matiners tanca
Per descuyt, cansanci ó por.

Al vore el signe terrible
Sobre la front del bon Rey,
Com si una forsa invisible
Els subjectara á sa lley,
Tombaven tots á ses plantes,
Y descregudes ó santes,
Les gents, ab crit general,
Clamaven: «¡Beneit sia
Lo Rey que defensa y guia
Poder sobrenatural!»

En Valencia, plé de gloria
Morí el gran Conqueridor;
Mancávali una victoria,
Y la buscá en mon millor.
Al notar que els ulls tancava,
Lo Rat-Penat quel vetllava,
Tancá les ales també.
Mes lo Rey de esta manera
(Fon sa voluntat darrera)
Al Rat-Penat li digué:

— 39 —

«¡Oh bon servidor! escolta,
Escolta ma voluntat:
Les ales obri altra volta;
Vetlla sobre esta ciutat.
Tot mon amor posí en ella:
Valenta, pietosa, bella,
Mes barres per blasó dú.
Sobre eixes glorioses barres,
Clava bé les fortes garres
Y eixampla les ales tú!»

Y allí está clavat encara;
Y ha estat sempre, y ha de estar:
Image gloriosa y clara;
Eixemple etern que imitar:
Emblema de vigilancia;
De fermesa y de constancia
Noble y contínua llisó,
Que per los segles dels segles,
Dictará les millors regles
A la patria inspiració.

Ell dú sempre per les sendes
De la gloria á nostra gent:
Ell va fer niu en les tendes
Del almogáver valent;
Ell en les barques del Lluria,
Provocá del mar la furia;
Ell, en jorns anubolats,
Quant lluytaven reys y pobles,
Amostrá á morir com nobles
Als vensuts agermanats.

— 40 —

Ell estengué son imperi
Sobre tots, grans y petits,
Ciutat, vila ó monasteri,
Llocs vedats ó beneyts.
Ell ab ses ales rosava
La citra que puntejava
Ausias, lo bon caballer;
Y com visió santa y bona,
Volaba sobre la trona
Del pare Visent Ferrer.

III.

Demprés, á lo teu vol donaren guerra
Rajes de un vent contrari á nostra terra,
¡Oh gloriós Rat-Penat!
Y ab nostres propies mans, no ab mans estranyes,
Com los malignes jics, á colps de canyes,
Te ham ferit y nafrat!

Te ham nafrat y ferit quant la memoria
Ham apartat de nostra patria historia,
Del nostre parlar dols;
Te ham ferit y nafrat quant, neguitosos,
Ham deixat caure, ingrats, nostres gloriosos
Monumens en la pols.

Te ham ferit y nafrat quant nostra pensa
Cercava, fent als pares greu ofensa,
Frévolles novetats;
Quant uns ab altres, en la llar del avis,
Fills de un mateix bresol, per folls agrabis,
Guerrejavem irats.

— 41 —

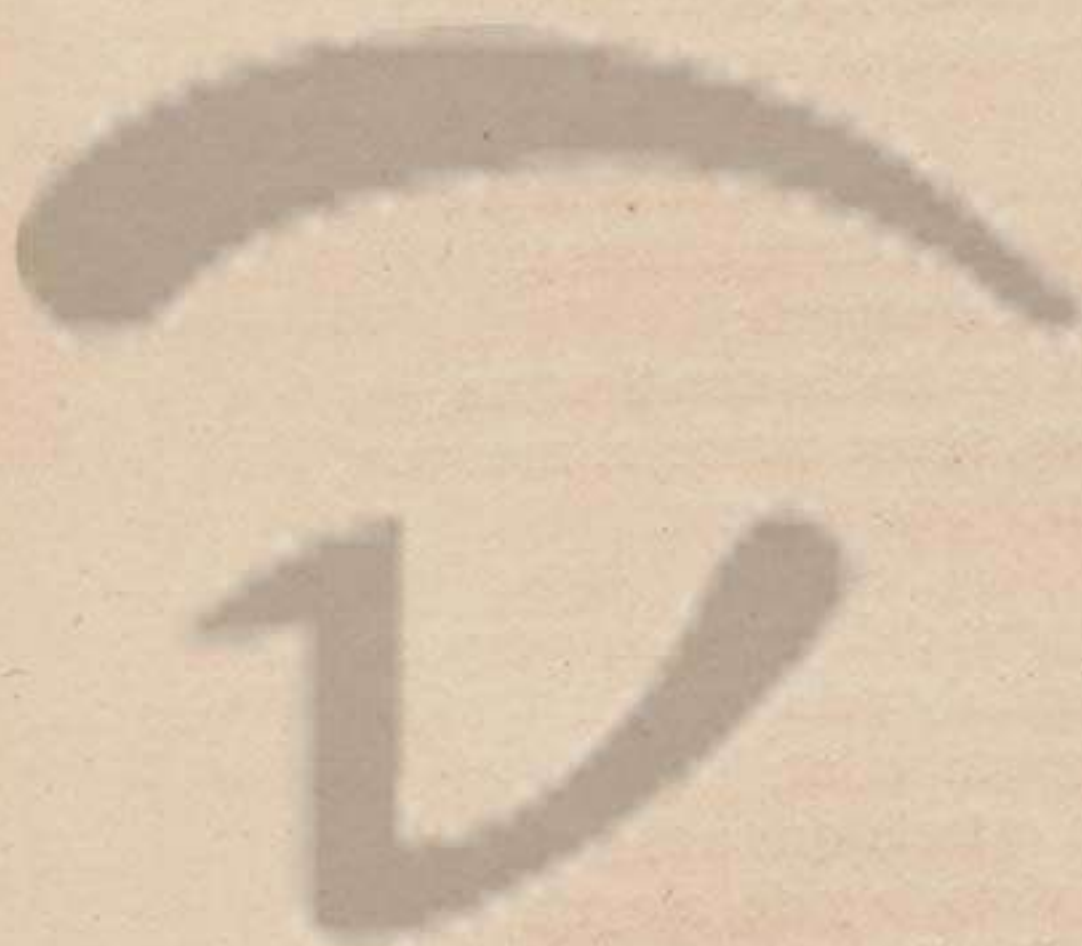
Mes, en lo fons del pit bullia encara
Aquell amor antic, que renaix ara,
Com menuda llabor
Que soterra en los camps la neu primera,
Y brotant, al tornar la primavera,
Dona al nom nova flor!

Amics, germans: la patria llemosina
Renaix per tol! Rebrotat la eglantina
Del nostre Saber Gay,
Juntemse á la host, de llors ya coronada,
Formant, oh valencians, una maynada,
Que no 's desfasa may.

Formem una maynada hon sempre encesa
Brille la llum del art, de la sabiesa,
Del seny, del esperit;
Hon parlen tots los llabis una llengua,
Hon tots los cors, sense temor ni mengua,
Bateguen á un sols crit.

Y en membransa dels avis; en penyora
De la gloria pasada y venidora;
En fe de germandat;
Com penó, com estrela que nos guia,
Entre llaus de victoria y de alegría,
Alcem lo Rat-Penat!

TEODOR LLORENTE.

ASPIRACIONS.

Vingau á mí ¡oh poetes!
Los que en joyosa festa
Ompliu lo cor d' afectes
Y d' expressió los ulls,
Vosaltres á qui 'ls segles
Robaren lo que resta
Al au en les montanyes,
Al bosch en sos mormulls.

No mes en nits de dubtes
Ploreu los jorns de gloria,
Qu' ahon cahuen de fel llágrimes
No naixen jamay flors;
La idea nova sia
L' arranch de nova historia,
Que d' altra savia ómpliga
Los llábis , ulls y cors.

— 44 —

Alceu la vella pensa
De foch y ferro armada,
Del camp de les batalles
Al cel de les virtuts,
Y allí veureu l' ensenya
De la present crehuada:
«¡Cascú per tots ne sia,
Tots sien per cascú!»

Yo viu aquest gran regne
Qu' un temps Iberia es dia
Com una serp en troços
Revoldres en sa llar....
¿Per qué no anem juntantlos
Un dia y altre dia,
D' un poble al altre poble,
D' un mar al altre mar?

Lo ferro que mataba,
Huí es llista que nos lliga;
Lo foch que nos cremaba,
Huí es aire que nos dú....
¿Y sols lo cor de l' home
Fará l' avern que siga
Mes cruént que la flama
Y més que 'l ferro dur?

Yo no ho espere aixina;
Si la rahó m' enganya
Y frau, fortuna y forsa
Lo mon han de regir,
Será que 'l Deu dels homens
En nostre mal s' afanya
Fent del infern la porta
Pa entrar al paradís.

— 45 —

¡Ah, no! lo Crist ho dia,
Y sa promesa viva
Esprit es de justicia
Y llum de veritat:
Per ella serém lliures,
Mes mentres l' hora arriba,
Sapiam dependre á serho;
Pensém la llibertat!

Honrém al treball qu' honra,
Y no á la sort que gira,
Sembrant nojosos dubtes
Sobre velades fraus;
Posém la vritat neta
Enfront de la mentira.
Y els bons serán los lliures;
Los mals serán esclaus.

A la soberbia vana
Que baix la seda ofega
Llatits de un cor que plora
Quan sembla que se riu,
Mostrém la imatge santa
De la homiltat que prega
De un altre nom en busca,
Com aucellet del niu.

Als hábils que ferixen
Tantes conciencies mudes
Com estilets qu' es claven
Sense brotar la sanch,
No 'ls amostrém la galta
Que Deu li doná á Judes,
Que fills d' aquell gran críme,
So n bés nos matará.

Al poble que sens pensa
En derrocar s'afanya
Els idols qu'ahir alçaba
Cuberts de blanch encens,
Obrim la escola ahon sapia
Lo que ignorar li danya,
Que sols l'esprit n'es força,
Los braços instruments.

No ab altre seny un dia
Lir entre carts cantaba
Per veu de N' Ausias tendre,
D' un segle la rahó,
Y un altre segle, al óurela,
Per Polo continuaba
Dels temps antichs als nostres
La fosca tradició.

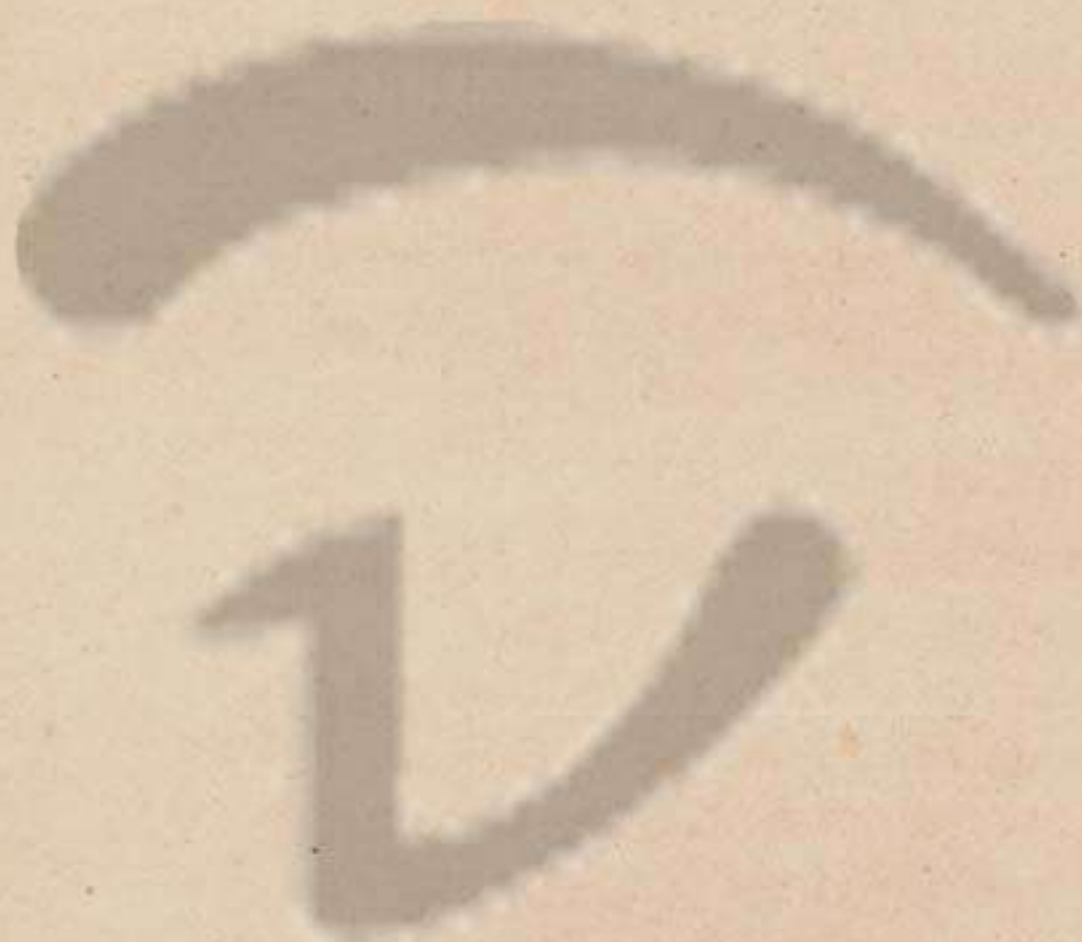
Com vem del vuit en l'ombra
Mil astres á la ciencia
Traçar la ruta inserta
Que porta á l'infinit,
Així en la nit del segles
La llum de la consciencia
Brilla entre Deu y l'home
N' el cel del esperit.

Avant, avant, poetes;
Uniu en vostres troves
Al dolç amor de patria
L'amor de l'hom par d'ell,
Meçclant les glories velles
Ab les idees noves
Com meçcla 'l pare en taula
L' pá nou ab lo ví vell.

—47—

¡A mí, germans, vingáune,
Los qu' en joyosa festa
Ompliu de maravelles
Lo camp y la ciutat!
Si un llás d' unió nos manca,
Si un tróç de cor nos resta,
Juntemnos baix les ales
Del nostre *Rat-Penal*.

C. PASQUAL GENÍS.

CANÇÓ DE LA PATRIA.

DEDICADA Á MON VER AMICH LO CRONISTE DE ZARAGOSA

EN GERONIM BORAO.

L' arbre del poble hi te tres branques,
Son les tres branques del avior;
Tenen tres roses, tres roses blanques,
Que Deu va omplirne de sa flairor.
«Amor» la branca de Ausias lo noble,
«Patria» la branca de lo gran Rey,
«Fides» la branca del Sant del poble;
Qu' en esta terra tenim per lley,
Jaume Primer,
Tendre Ausias March,
Vicent Ferrer.

En esta terra que lo mar banya
Y té per horta tot un jardí,
Y oreja l' aire de la montanya
Y té per parla lo llemosí;

— 50 —

Y té per joya la Verge Santa
Y té per arbre lo taronger,
Hon l' oroneta sons amors canta,
Y hon com la herba creix lo llorer,
Jaume Primer
Tendre Ausias March,
Vicent Ferrer.

Dins de sa tomba los nostres avis
Desperta escolten lo *virolay*,
Y fins belluguen los seus sechs llabis
Y llaus trameten per l' ample espay;
Les ombres vives de nostra gloria,
De nostra patria, del nostre bé;
¡Desperta ferro! de nostra historia;
¡Desperta ferro! de nostra fé.
Jaume Primer,
Tendre Ausias March,
Vicent Ferrer.

La nostra llengua, la llemosina,
Pera la lluyta té fort udol;
Pera les cobles d' aymada nina
Té llums y estreles com té lo sol.
Pera les queixes de la tristesa
Llágrimes dona d' amarga fel,
Pera les coses de la bellesa
Es tendra y dolça com es la mel.
Jaume Primer,
Tendre Ausias March.
Vicent Ferrer.

Segles pasaren sense fer mella;
Morta estigueres dins l' ataut,
Y huí ya voles com una aucella
Plena de joyes y joventut,

— 51 —

Si alguns obliden ta dolça crida
Y que revixques els ve á repel,
Es que no volen la tehua vida,
Es que no volen lo pá del cel.

Jaume Primer,
Tendre Ausias March,
Vicent Ferrer.

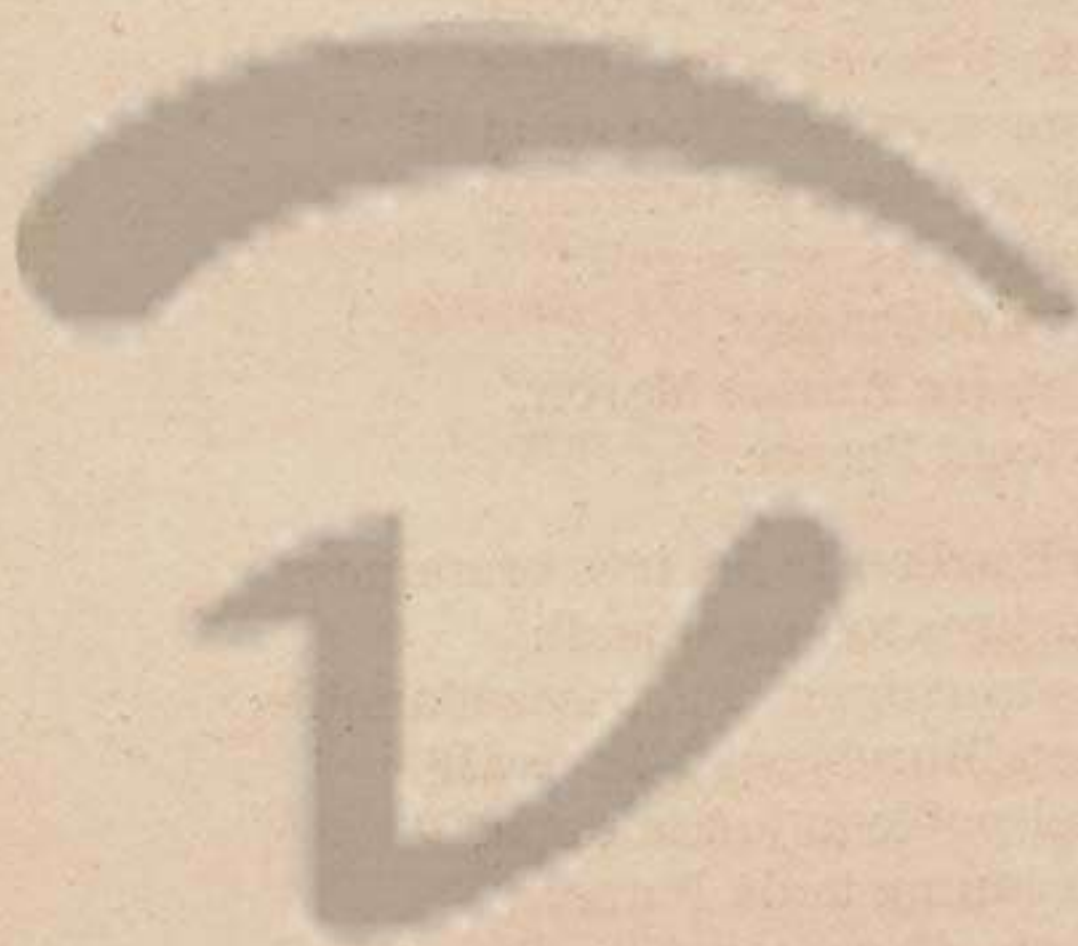
Com á les vergens, te voltan paumes
Y tens per guia *Lo Rat Penat*,
Que ha segut honra de tots los Jaumes
Y es huí la ensenya de ta Ciutat.
Tens un Realme de viles belles;
D' or y esmeragdes es ton mantell;
Les coratjoses barres vermelles
Ab dues eles tens per sagell.

Jaume Primer,
Tendre Ausias March,
Vicent Ferrer.

Ab lo bell arbre de les tres branques
Huí ya celebres ton esponsall:
¡Que no es mustiguen les roses blanques
Que cahuen lliures espal-la avall!
Lo Sant del poble lo jou te dona,
Lo rey En Jaume te dá l' anell,
Lo dolç poeta dú sa corona;
Mentres en l' aire canta l' aucell:

Jaume Primer,
Tendre Ansias March,
Vicent Ferrer.

VICTOR IRANZO SIMON.

LA LLENGUA PATRIA.

(INVITACIÓ.)

Doneuli, mestres en la Gaya Ciencia,
La cigala d' argent y viola d' or:
Com la Provença y les Balears, Valencia
Té cants de mel é inspiració 'n lo cor.

Y feu que cante 'n dolça melodia
Amors y rises, oracions y plors;
La nit, l' aubada, la vesprada, 'l dia;
Llums, músiques, aromes y colors.

Y l' Octubre, y la hermosa primavera,
Que les flors en la falda se sonriu;
Y 'l cano ivern calfantse, y en la era
Entre rastolls y fruytes mil l' estiu.

Feula cantar les catedrals cristianes;
L' árabe Alhambra y 'ls castells feudals;
Les vergens del Senyor y les sultanes;
Els cláustres y els serrallos orientals.

Y 'ls antichs paladins y ses mesnades
Y los Rotger de Lluria y sos vexells,
Les tribus de Tartaria y ses yeguaes,
Les kábiles del Sahara y sos camells.

Y les serres en boyres per corones:
Les fonts, els boschs, les coves, els torrents;
La mar, el cel, el arenal, les ones,
La plutja, la tronada, 'ls llamps, els vents.

.
.
.
.

Doneuli, mestres en la Gaya Ciencia,
La cigala d' argent y viola d' or:
Com la Provença y les Balears, Valencia
Te cants de mel é inspiració 'n lo cor.

Entrellacéu la ploma y l' englantina,
La viola y rosa 'n palmes immortals;
Feula deesa del plectro, y la regina
Siga 'n les corts d' amor y 'ls jochs florals.

JOSEPH ARROYO ALMELA,
Prèbere.

LA CANÇÓ DEL RAT-PENAT.

Dedicada al molt digne president de LO RAT-PENAT, Societat d' amadors de
les glories de Valencia y son antich Realme, lo senyor

EN FÉLIX PIZCUETA.

Yo 'm soch la rateta
Penada y negreta,
Que vola sens plomes
Per tot l' ample espay;
Yo 'm sé de amoretes
Molt bones cosetes;
Del Cit yo vetgile
La bella ciutat.

Yo vixch en los tetjos dessota les vigues,
Daball de les teules, damunt d' un castell,
Y apenes del dia s' allunya la cara
Del mon y dels homens ovire 'is secrets.

Lo cálcer purisim de blanca magnolia,
Y ensemps lo don-pere, no esguarden la llum,
De nit esclatantse me fan companyia,
Ab mi es compartixen tendrors y perfums.

Yo porte en mons braços mes téndres crietes,
Volant amamante los fruyts del amor,
No 'n soch com les mares qu' els fills abandonen
Donantlos á dida per viurer millor.

Per signe me tenen de fé y vigilancia:
Alhors els egiptes me honraren aixís;
Els grechs me prengueren per símbol d' harpía;
Lleal m' anomenen los pobles antichs,

Valencia enjoyella ma rara figura
Puix dalt la corona me té 'n son escut;
Eterna memoria d' un Rey, que ab carinyo,
Guardá sa sendalla posantme damunt.

Yo escolte per l' horta sospirs y terneses
De dolçes parelles que vihuen al camp;
La nit misteriosa es jorn de ma vida,
Per cástich em feren nocturch vigilant.

Palaus atressoren ciutats populoses;
Saraus y verbenes no em deixen tranquil:
¡Llavors d' estes festes esguart los misteris,
Ya dins de les cambres, ya dins los jardins!

Yo esguard les poncelles, com tendres colomes,
Fugir de les garres d' astut gavilá:
Yo veig les casades, ab goig enfollintse,
Del camp de sa ditja la flor esquinçar.

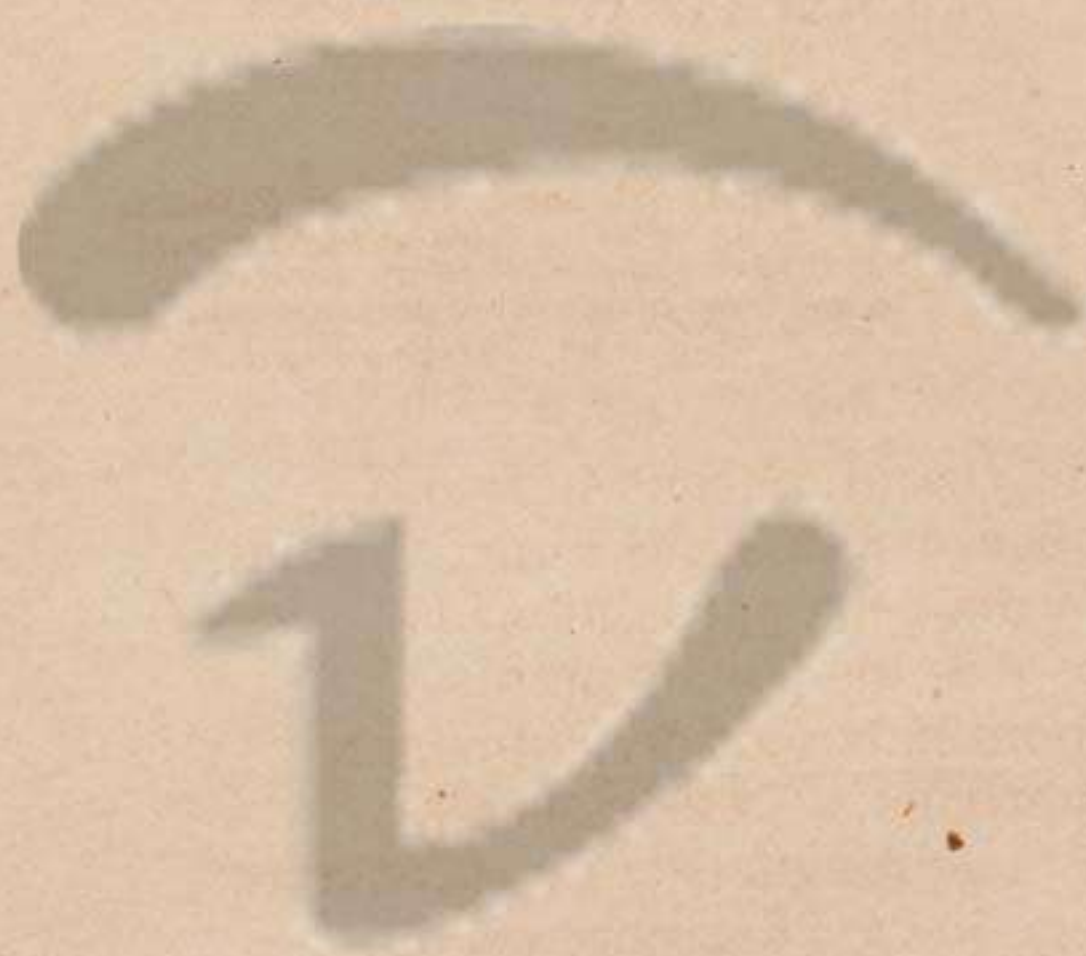
Vetgile els sepulcres; me filtre en esglesies;
Fantasmes yombres no 'm fan gens pahor.
Y apenes del auba lo raig il-lumena,
M' entorne tranquila al niu del amor.

— 57 —

Estols de poetes y sabis del dia
Per mí tots s' enllaçen ab nuch fraternal;
Preciosa garlanda ne té avuy Valencia,
Mon nom es lo titol de hi tal societat

Son nom en l' historia per segles rumbetje;
De triunfos y paumes son llor siga etern;
Y aixís com cert dia guardí la sendalla,
Seré mentres vixca, sa llum, son estel.

JOSEPH BODRIA..

¡Desperta Valencia hermosa!

En la inauguració de la Societat d' amadors de les glories patries, titulada

LO RAT-PENAT.

«Crehuada dels poetes, la vostra Palestina
Es terra de bellea ahon hiá un sepulcre sant;
Sepulcre d' una raza d' estirp neo-llatina,
La que fareu reviure al so de vostre cant.»

R. Ferrer y Bigné.

Sonrisa del Orient, aubada hermosa,
Bressol de flors hont naix la llum daurada!
Per pintar á ma bella patria aymada
Donam colors de tos pintats niguls.
Doume armoníes, boscos de paumeres,
Vergers ombrivols, aucellets del aire;
Perque vui 'n dolços mots la gloria enlayre
D' esta Edeta que fon del moro ergull.

Es d' Espanya 'l jardí ma patria dolça;
La Napéa del Túria, hermosa y santa;
La Atenes del Mitg-dia, com la canta
Lo bardo venerabil del pasat.
¡Es Valencia del Cit! la que cinch segles
Del Islam, mostra encara ençá sa filla
La Odalisca morena d' ulls hont brilla
Entre tosca tenebre 'l foch del llamp.

¡Mireu si es bella! sots un cel purísim
Ahon brilla 'l Paradís del Deu que adora,
Ses cúpules y torres lo sol dora,
Que espurnetjen al brill del raig ardent.
Lo Mitj-terrá l' arrulla en ses onades;
Lo mans Guadalaviar ses plantes besa,
Y ofer homil á sa gentil bellesa
Ab garlanda de flors mirall d' argent.

Es asiátich harem sa estancia hermosa;
Y sembla á los meus ulls bella sultana,
Aseguda 'n coixins de filigrana
Entre 'ls mil pebeters de sons jardins.
De crestalls de colors ojiva y sembla
Son horiçont quant mor lo rey del dia,
Y al front espléndit de ma patria envia
Plutja de roses y daurats polsims.

Sobre sos llors s' esgronsa y dorm Valencia:
Com papallona que la flor cercant-ne,
De son calçer flayrós la mel xuclant-ne
De plaher extasiada allí s' en dorm.
Y no 's que sia alegre y benhaurada:
Es que 's menta mafita y negnitosa,
Recorts daurats d' un época gloriosa
Que sonriurer la fan en sa tristor.

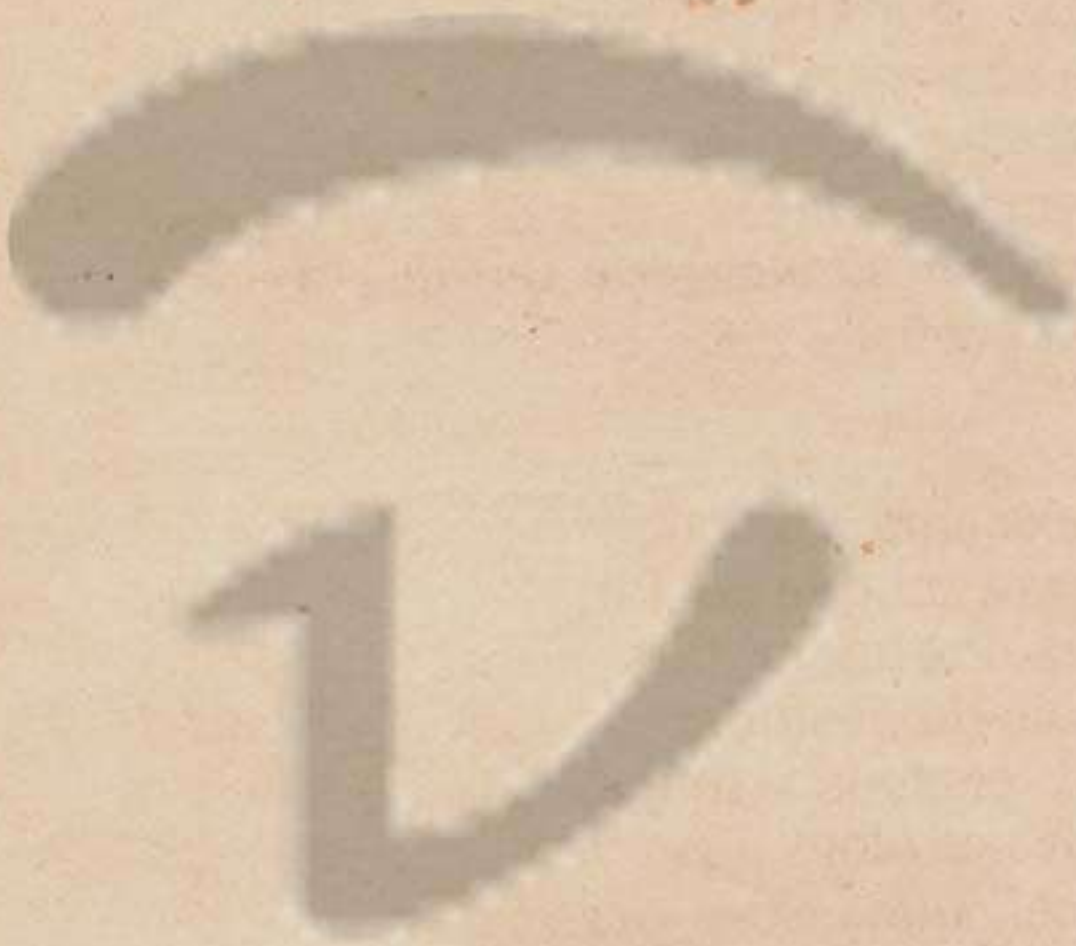
¡Oh vergonya del mon! dormida Aténes
Que jaus sobre tos llors aletargada!...
¡Desperta, que hora es ja, Valencia aymada,
Que 'n aixequen llur vol lo Rat-Penat!
Ja desperta, vetjaula, á tots ens mira,
Pochs en número 'ns veu, mes no 'n sap ella
Que 'em de posar damunt de sa front bella,
Valents com som, los llors d' un altra etat.

—61—

A los cops del desdeny, de vats y d' héroes
En l' oblit va infonsarse sa host gloriosa;
Com en un terra-trémol l' illa hermosa
S' enfons y 'l mar en llurs abims la engul.
Mes á impuls d' aquell foch que ardix encara
En llurs entranyes de rocam lluytant-ne
Y ab flams y tremes la terra 'l fi aixecant-ne,
L' illa altra volta de les ones surt.

Aixís, companys, mal que á Castella hi pese,
En lo poétich realme de Valencia,
Si bé sots mar de glasa indiferencia
¡Encara d' amor patri ardix le foch!
¡Catalans! ¡Mallorquins! ¡siau per nosaltres
Germans, sempre germans fins dá ab la tomba,
Y aquí hont lo terra-trémol ja retomba,
Aviats voreu surtirne l' illa d' Oc!

RICART CESTER.

À VALENCIA.

(ROMANÇ ÍMITATIU.)

Dedicat à la simpàtica Francesqueta Garulo y Amorós.

Hermosísima Valencia,
Més d' eixe cel que del Cit,
Babilonia d' esmeragdes
Y confusió de gesmils;
La flor d' els teus taronjers
Fá putjar ses olors fins
Fins al cel, que cel se juçga
Més en Valencia qu' en sí.
En tots los climes té patria
Sempre l' any, sobrat feliç;
Puix en tú no, en tú la tenen
Sols dos fills seus, Maig y Abril;
Y la llengua qu' estos saben,
Dolça com la del violí,
La nostra es, que la deprenen
Rosinyols y teuladins.

A casi tota la terra
Mira 'l cel adust; así
No ho fá aixina; así nos mira
Ab ulls d' amor y es sonriu;
Y quant esten lo fosch mant
(May masa fosch) per la nit,
Darrere de cada estrela
Posar deixa un serafí,
Que ab ulls d' envetja escuadrinya
Tons presents de ivern y estiu,
N' obstant ser allá la envetja
Lo pecat més perseguit.
Qu' en Xipre ja no vol viure
Cupido ha enviat á dir,
Y llogar en tú caseta
Per millor ha decidit.
¡Bé pots, bé pots ergullosa
Al aguaitar al espill
De la mar, enamorate
De tú, feta un nou Narcís!
Gloria es respira en tons aires,
Benestar en tons jardins,
Satisfacció en tons sembrats
Hont de tot se pot cullir.
Crehuen en l' espay palomes
Volant, de colors distints,
Qu' es páren per donar besos
Als clavells y als alhelins;
Y al revolar altra volta,
Aguarden en son instint
A que pase propet d' elles
Valencianeta gentil,
Per darli un bes en la fresca
Boca de llustrós carmí;
Que si goig son de les roses

— 65 —

Com les gotes de rociu,
Pardalets y palometes,
Goig d' estos hitjets festius
Son les ninetes boniques
A qui dones Paradís.
Cada una en lo tentadora
Pareix que tinga entre els dits
La poma mateixa qu' Eva
Li presentá á son marit.
Quant parlen, amostren perles;
Quant miren, miren ferint;
Al respirar, nos atonten;
Al donarnos la má ardim;
Si 'l sol qu' está á tantes llegües
No nos deixa els ulls obrir
Cara á éll, ¿no han d' encegarnos
Estos sols de per así?
Voldria que tú, Valencia,
Imitant la gran París,
A Exposició universal
Convocáres en alt crit.
No cal que alçáres palacios
Com sabem que fan allí,
Qu' en tú de flors oloroses
Per totes parts els tenim.
Inútilment portaria
La industria d' estranys confins
Ses productes; no lograra
Ferse admirar ni adquirir;
Que de tes filles famoses
Solament els atractius
Podrien brillar, podrien
Ser asombro d' els sentits.
Ni aplegant del cor del Asia
Les fembres de matjor brill;

— 66 —

Les qu' entre els Mars Negre y Caspi
Son de bellesa prodig,
S' amenguaria 'l molt merit
De les filles de tons fills.

—
Hermosísima Valencia,
Mes d' eixe cel que del Cit;
Puix Deu ha volgut dotarte,
No li ho deixes d' agrahir
Avançant pera l' objecte
Del progrés en lo camí:
Maravelles tens; consérvales
Y traules á reluir,
Pera sorpendre als de fora
Y satisfer als de dins.

RAMON LLADRÓ Y MALLÍ.

Valencia 14 Joliol 1878.

DEFENSA DE LA NOUSTRA PARLA.

De lo regne d' En Jaume som tres bránques
Catalans, Mallorquins é Valencians:
No 'en toques pas lo tronch, no 'n pas arránques
Petita fulla ó brot d' aquets germans,
No les ávis costums y llenguaig tánques
Ab lo círculo y gramaire castellans;
Que si els Euzkars de tres ne forman una,
Ont es la *llengua d' oc* no 'n cap ninguna.

JOSEPH DE ORGA.

ITXAZAI

¡AVANT!...

Patria, Fides, Amor.

(*Divisa dels jochs florals.*)

—
Qui té llengua á Roma vá.

Ab llengua de mons avis,
Ab llengua llemosina,
En la que un jorn cantaren
Mosen Roig y Ausias March,
Ab eixa llengua pàtria,
Tendra, dolça y divina,
Del arpa de ma terra
Les córdes vullech polsar.

Pàtria, Fides y Amor
Es la divisa santa
D' eixe penó qu' empunyen
Els catalans cantors;
Seguim tots eixe lábaro
Ab fé y valenta planta,
Qu' ell á una *nova Roma*
Nos ha de dur un jorn.

— 70 —

No es estandart de guerra,
De pau y d' armonía,
De progrés y de gloria
Tan sols es estandart;
Qu' avuy els pobles recóbrén
Tots sa soberanía,
Y trenquen les cadenes
Qu' els lliguen als tirans.

Pasaren aquells dies
Que de falsos profetes
Els pobles escoltaben
La despótica lley;
Avuy tan sols escolten
La veu de sons poetes,
Que avuy son els poetes
De les nacions la veu.

Poetes de Valencia,
Poetes de ma térra,
Vosaltres que del arpa
Les córdes feu vibrar,
Canteu en nostra llengua
Com l' au cantá en la sérra,
Sigam valents la ensenya
Que álcen nóstres germans.

Qui té llengua va á Roma.
Tenint la llengua vóstra,
¿Per qué en un altra llengua
Templeu els vostres llants?
¿Acás per una estranya
Ham de deixar la nóstra
Quant ella á *nova Roma*
Un jorn nos ha de dur?

— 71 —

¡La patria! ¿Qui, poetes,
Á sa veu no despérta
Y de noble entusiasme
No li palpita 'l cór,
Si acás lo crit de guérra
Li mana estar alérta
Y á la sórt de la patria
Lligar la sehua sórt?

¡La fé!... ¿Qui en nóstre poble
Ahon va vorer un dia
De lo sól la primera
Llum Sant Vicent Ferrer,
Y ahont hia tan d' entusiasme
Per la Verge María,
No té en lo cór encesa
La flama de la fé?....

¿Y qui en nostre realme,
Áhon hián nines hermoses
Mes blanques y mes fresques
Que 'l olorós gesmil
Que brota en primavera
En un jardí de roses,
De amor la pasió dolça,
No sent en lo seu pit?

Puix, *Patria, Fides y Amor*
Es la divisa santa
De eixe penó qu' empunyen
Avuy nostres germañs,
Seguim eixa divisa
Tots ab valenta planta;
D' eixa nóva crehuada
Sigamne tots soldats.

— 72 —

Cantem, cantem, poetes,
En la llengua matérna
En la que nins reçarem
Les primers oracions;
No vullgau que algun dia
Pera vergonya etérna
Sobre nosaltres caiga
La patria maldició!

Sigam espanyols sempre;
Pero que no se diga
Perque es la córt Castella
Que som ja castellans;
La llengua castellana
Nóstra germana siga
Mes no deixém que siga
Reyna nóstra jamay.

Puix si un dia Castella,
Segons conta la Historia,
Ab nostra independència
Nos vá esquinçar los Furs,
Jamay podrá apagarnos
De nostra antiga gloria
Qu' en tot lo mon llampetja
La sempre encesa llum.

Cantem, cantem, poetes,
Donchs, una y altra trova
En la llengua que un dia
Cantá 'l gran Ausias March.
Tingám fé en lo pervindrer
Qu' es nostra *Roma nóva*:
¡Poetes de Valencia!
¡Avant! ¡avant! ¡avant!....

SANMARTIN Y AGUIRRE.

À «LO RAT-PENAT.»

(Sonet estrambotich.)

Delfi en lo bosc ó porch espi en la mar,
Pareixes, Rat-Penat, en este llóch,
Ahon de tants ulls hermosos brilla 'l foch
Que semetjen del dia 'l lluminar;

Ahon no menys l' alborot t' ha d' estranyar
De tanta gent que 's divertix no poch,
Y ahon no falta enjamay algun badoch
Que 's burle de qui estima nostra llar.

¡Mal pas es pera tú el eixir á llum...!
Y á la llum ya has eixit mes esplendent
Entremitj d' un concurs tan distinguit:

Mes si vols que no quede tot en fum,
No olvides, Rat-Penat, per un moment
Que es tá misió tornar en jorn, la nit,
De cuant pertany á la ciudad del Cit.

RAFEL FERRER Y BIGNÉ.

LA SOCIEDAD DEL PAST PENNY

A LA SOCIETAT DEL «RAT PENAT.»

Valencia, la fel matrona
De duplicada llealtat,
Té, surtint de sa corona,
Lo timbri que mes li dona
Gloria, brill y antiguetat.

Conquerint fama y llahors
Lo tradicional emblema,
Un estól avuy d' amadors
De llurs pátris esplendors,
Lo escullix per seny y lema.

Lo Rat-Penat es qui ha fet
Que ab aquest festiu esclat,
Se veja unit, tot complet,
Lo bell, lo cult, lo discret,
Lo artístich, lo autoriçat.

Mes no plaixca á lo Deu Viu,
Que tot reste en sols recorts,
Que algun ent diga ab motiu:
*«Lo Rat-Penat no hi fa niu;
Tots los principis son forts.»*

— 76 —

No vejam, com de costum,
Flors que finen tots los dies,
Gojada apenes la llum;
No fem l' entusiasme fum
Y els principis darreríes.

Hospitem *Lo Rat-Penat*
Ab carinyo y propi niu;
No cerquem que abandonat,
Nos siga pels gichs nafrat
A canyades baix lo riu.

Siam formals, no riallers,
Fent menyspreu de los dictats
De paysans y forasters,
Que nos poden dir *raters*,
O tan ahina *ratats*.

Seguim fermes, sense perea,
Fins al terme lo camí;
La constancia á nengú apea;
L' hom qu' es cap d' aquesta idea
Prou li diuen: ¡*Constantí!*

Canteu, puix, los trovadors
Ab cobles *ausies-marchines*,
Que á usades trovareu mines
De glories y d' esplendors
En les lletres llemosines.

Aquest romanç ha complit
Son comés si be se mira;
Presental á l' auca, han dit;
O millor, dúgueslo á fira.
Jo l' he dut, y... bona nit.

JOGIM BALADER.

ALS COMPANYS DE «LO RAT-PENAT.»

CANÇONETA.

Germans, no cal córrer;
Anem poch á poch,
Perqu' ham d' anar lluny:
Del esmortit atre
Aventem lo foch,
Qu' espurnetjant gruny.

¡Oh germans! fem rogle;
Pase de má en má
Lo ví en copa d' or.
Sent per á nosatros
Un novell maná
Que alimente al cor.

Y la copa plena
De valencians vins
Porten nostres mans
A los volguts llabis
De los Mallorquins,
De los Catalans.

—78—

¡Oh germans! que córrega
Fins al Pirineu,
Encara més, més;
Y que veguen d' ella,
Com ho desitjeu,
Mompeller y Arlés.

Valencia es desperta;
Son volar llauger
Sobre les creus bat,
Y recorda á En Jaume
Y lo vert llorer
De son *Rat-Penat*.

Canteu de Valencia
Tots los trovadors
Lo lluminós cel,
En la llengua mare,
Llengua dels amors,
Dolça com la mel.

¡Oh germans! constancia:
Si ab ella viatjem
Vesprada y matí,
Enjamay perilla
Que nos aturem
En mitg del camí.

Refermem la planta
Que la térra es mou;
Ventolera hiá,
Apleguem al terme
Del somiat mon nou,
Que llunyan está.

— 79 —

Ni un pas es deu pedre,
Ni es deu donar solt
Si l' arranch decreix,
Mes enjamay córrer;
No per córrer molt
Més pronte amaneix.

Germans, no cal córrer;
Anem poch á poch,
Perqu' ham d' anar lluny:
Del esmortit atre
Aventem lo foch
Qu' espurnetjant gruny.

JACINTO LABAILA.

LO PENO DEL RAT-PENAT.

HIMNE.

(Música que s'escriu per Manuel Penat.)

Agribus vos tunc estis
Proles glorie quousque
/oll' est solum
do peno del rat-penat.

Vos hic de gongre
Ergo valletur laetitia
Y dicit illa al celis
I. gongre del gongre
Gongre pu, on nestis
Pasantibus tunc cum
/quell son caput pu
Nostre clous en patri amor.

(L'au)

Agribus vos tunc estis

LO PENÓ DEL RAT-PENAT.

HIMNE.

(MÚSICA DEL MESTRE EN MANUEL PENELLA.)

Chor.

Agrahits vuy fins l' estrem
Per les glories qu' ens ha dat,
Molt alt sostenir jurem
Lo penó del Rat-Penat.

Vuy plé de goig en sa tomba
Lo rey caballer tremola,
Y desd' ella al cel s' en vola
L' ombra del Conqueridor;
Ovirant qu' en nostres nobles
Pensaments ardix com flama,
Aquell son esprit qu' inflama
Nostres chors en patri amor.

Chor.

Agrahits vuy fins l' estrem, etc.

— 82 —

Desplegada al aire encara
Dú 'l rey s' altiva senyera;
Mes crehuant la blava esfera
Detura un moment son vol,
Y els se la dona als il-lustres
Fills de nostra amada terra,
P' als que sempre, en pau ó en guerra
Resplandí ragiant com sol.

Chor.

Agrahits vuy fins l' estrem, etc.

Rastre de pura llum deixa
L' ombra d' En Jaume gloriosa,
Pel qu' escala lluminosa
Baixa un estol d' homens grans;
Baixa á sa patria entre nuvols
De llum, d' argent y de rosa
Y en ses mans ab pler vuy els posa
Son penó als bons valencians.

Chor.

Qu' agrahits vuy fins l' estrem
Per les glories qu' ens ha dat,
Molt alt sostenir jurem
Lo penó del Rat-Penat.

CONSTANTI LLOMBART.

DISCURS DE GRACIES

PEL

SR. PRESIDENT EN FÉLIX PIZCUETA.

EXCEL-LENTÍSIM SENYOR,

SENYORES Y SENYORS:

Es costum en reunions d' este género, que siga la veu del president la última que resone pera manifestar los sentiments que la Societat, de la que deu ser éll órgue fedelísim, esperimente.

Yo en esta nit tinch un altre deurer que cumplir y ho fas en major gust, quant que lo que diga ha de vindrer en benefici y progrès de *Lo Rat Penat*. Vulch previndrer als esperits recelosos respecte á les nostres mires é intencions; vulch no deixar ducte ningú respecte als propósitos que nos animen.

Tal vegada crega algú que la creació d' esta Societat obedixca quant manco á alguna mira de exclusivisme provincial y quant més á alguna idea separatista; y yo

que dech concentrar en lo meu pit los sentiments de mes dignes compays, tinch que declarar así, que ans que tot som fills y amants de la noble terra espanyola; que no resucitem glories del antich Realme valenciá, mes que per tenir lo goig de que no s' olbliden y se perguen com la sehua llengua en la oscuritat del temps.

Recordar lo pasat pera honrar lo present y pera que servixca d' eixemple en lo pervindre, esta es la nostra misió.

Si altra cosa fora, ni estaria yo en este puesto per voluntat mehua, ni els il·lustrats sócios de *Lo Rat Penat* m' hagueren elegit pera ocupar este puesto d' honor y de compromís.

Ells saben perfectament que yo mire encara en melengia eixe troç desgarrat de *la pell de bou* que forma lo mapa d' Espanya y que se diu Portugal; ells saben que sent en lo meu cor lo dolor d' eixa ferida qu' en lo peu té oberta Espanya per la espina de Gibraltar, y que per fi, quant tot tendix á la unitat en l' univers y per consiguient en la vida social, no habien de buscar separacions y desgregacions pera tornar al temps del feudalisme.

Nos ha costat masa realiçar l' unitat nacional; fer una Espanya pera qu' en caprijos ó gusts literaris procurem desferla. Nosaltres sols obrem com aquell agüelo de la familia que sentat prop la llar, calfant ses

tremoloses mans en la flama que la llenya produix, ab la elocuencia que la proximitat de la mort dona, conta á sons fills y nets les glories de la familia; lo sabi que la honrà, lo sant que la enaltí, lo guerrejador valent que li doná bens en la victoria, pera que la familia tota seguixca aquells alts eixemples, y si pot ser tots manco 'l de guerrejar.

Feta esta manifestació á que m' obliguen les circunstansies especials del moment, de la ocasió y del càrrech que desempenye, sols me queda lo déurer molt honrós pera mí de donar les gracies á les autoritats que s' han servit honrar aquest acte ab sa presencia; als dignes representants de les corporacions amigues nostres; als fills de esta Societat que conceptue com fills ó germans meus y qu' han contribuít al gran esplendor d' esta vetl-lada. Y per fi, á les senyores y senyoretetes, ornament preat de aquestos aconteximents, pera 'ls quals son lo que les flors pera la primavera y lo que la felicitat pera la vida.

HE DIT.

JUNTA DIRECTIVA

LISTA DELS SENYORS SOCIOS

JUNTA DIRECTIVA

Y

LLISTA DELS SENYORS SÓCIOS.

MEMORIA DE LA JUNTA DIRECTIVA

Presidente honorario.
Don F. de S. V. de B.

Presidente.
Don F. de S. V. de B.

Secretario.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.

Sección de libros y documentos.
Don J. de S. V. de B.

Sección de manuscritos.
Don J. de S. V. de B.

Sección de grabados.
Don J. de S. V. de B.

Sección de música.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.

Sección de historia.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.

Sección de geografía.
Don J. de S. V. de B.
Don J. de S. V. de B.

SENYORS QUE COMPONEN LA JUNTA DIRECTIVA.

President honorari.

Molt I. Sr. En Vicent Boix.

President.

En Felix Pizcueta.

Vice-Presidents.

En Jacinto Labaila.

En Joseph de Orga.

Socio iniciador y fundador en veu y vot en esta Junta y en quantes se constituixquen,

En Constantí Llombart.

Bibliotecari.

En Joseph M.ª Olmos.

Tresorer.

En Antoni Vives Ciscar.

Vocals.

En Rafael Ferrer y Bigné.

En Eduart Escalante.

En Jogim Balader.

En Manuel Carboneres.

En Joseph Bodria.

En Francesch Vives y Mora.

En Manuel Penella.

Secretaris.

En Manuel Lluch Soler.

En Francesch Vives Liern.

Vice-Secretaris.

En Fernando Reig y Flores.

En Ricart Cester.

DE LO RAT-PENAT.

SUMARIO

Alain (Alain)	1
Alain y Rube (Rube)	2
Alain (Alain)	3
Alain (Alain)	4
Alain (Alain)	5
Alain (Alain)	6
Alain (Alain)	7
Alain (Alain)	8
Alain (Alain)	9
Alain (Alain)	10
Alain (Alain)	11
Alain (Alain)	12
Alain (Alain)	13
Alain (Alain)	14
Alain (Alain)	15
Alain (Alain)	16
Alain (Alain)	17
Alain (Alain)	18
Alain (Alain)	19
Alain (Alain)	20
Alain (Alain)	21
Alain (Alain)	22
Alain (Alain)	23
Alain (Alain)	24
Alain (Alain)	25
Alain (Alain)	26
Alain (Alain)	27
Alain (Alain)	28
Alain (Alain)	29
Alain (Alain)	30
Alain (Alain)	31
Alain (Alain)	32
Alain (Alain)	33
Alain (Alain)	34
Alain (Alain)	35
Alain (Alain)	36
Alain (Alain)	37
Alain (Alain)	38
Alain (Alain)	39
Alain (Alain)	40
Alain (Alain)	41
Alain (Alain)	42
Alain (Alain)	43
Alain (Alain)	44
Alain (Alain)	45
Alain (Alain)	46
Alain (Alain)	47
Alain (Alain)	48
Alain (Alain)	49
Alain (Alain)	50

S E Ñ O R E S S O C I O S

DE «LO RAT-PENAT.»

NUMERARIS.

Atard (Manuel).
Altet y Ruate (Benet).
Atard (Eduart).
Arroyo Almela (Joseph).
Aguirre Matriol (Joseph).
Aguilar y Lara (Joan).
Aguilar (Pasqual).
Aguilar (Francesch).
Arigo (Lluís).
Alcaina (Vicent).
Alufre y Dueso (Manuel).
Alufre y Perez (Manuel).
Alufre y Dueso (Aureli).
Arnal (Francesch de P.).
Asensi (Joseph).
Andreu y Perez (Balbi).
Alcaraz (Dámaso).
Almar (Enrich).
Albalat (Manuel).
Boix (Vicent).
Bonilla (Joseph María).
Ballester (Antoni María).
Balader (Jogim).
Bussó (Benet).
Bellido (Francesch).

Barreda (Joseph).
Borso (Emili).
Bodria (Joseph).
Burguete (Joan Batiste).
Berga y García (Honorat).
Blesa (Joseph María).
Barrachina (Vicent).
Cruilles (Marqués de).
Castell (Francesch).
Clavero (August).
Campos (Joan).
Criado (Desideri).
Cadena (Cárlos).
Carboneres (Mañuel).
Clemente Lamuela (Joseph).
Cester (Ricart).
Cuevas (Agapito).
Candel (Constantí).
Catalá (Francesch).
Cebrian (Lluis).
Carbonell Sirera (Rafel).
Chirivella (Cayetano).
Charques (Emili).
Dasí (Pasqual).
Dualde (Vicent).
Escalante (Eduart).
Estellés (Joseph).
Esplugues (Vicent).
Escribá (Bernat Joseph.)
Estellés (Gerardo).
Esteve (Joseph).
Estellés (Joseph).
Escribá (Pasqual).
Esteve (Lluis).
Escuder y Grilli (Antoni).

Esparza (Lino).
Ferrer y Bigné (Rafel).
Fábregues (Salvador María).
Fernandez Matheu (Joseph).
Fambuena (Joseph).
Franch y Mira (Ricart).
Fourrat (Joan).
Fita (Joseph).
Franco (Miquel).
Gras (Francesch de P.)
Gil Sumbiela (Lluis).
Guix (Joan).
Goya (Lluis Antoni de).
García (Antoni).
Guillot (Vicent).
Gras Climent (Francesch de P.).
Guzman Guallar (Joseph).
Gallel (Joseph).
Genovés (Vicent).
Gironés (Casimir).
García (Pasqual).
Huertas (Francesch de P.).
Herans (Joseph).
Herrero (Joseph).
Iranzo Simon (Victor).
Julian (Gonsalo).
Jorge (Joseph).
Leon y Frias (Vicent).
Labaila (Jacinto).
Lucía (Joseph).
Llorente (Teodor).
Llorente (Felicísim).
Lluch Soler (Manuel).
Llombart (Constantí).
Lladró (Ramon).

Llorca (Maties).
Monserrat (Joseph).
Martinez Gil (Elies)
Martinez Boronat (Elies).
Malbuisson (Joseph).
Mariana y Sanz (Joan).
Moles (Joseph María).
Mora (Asensi).
Martí Lis (Vicent).
Magraner (Juli).
Marques (Pasqual).
Milego (Antoni).
Mayor (Vicent).
Mayor (Joseph).
Millás (Manuel).
Martinez Bosch (Joseph).
Montes Todolí (Joan).
Molina (Antoni).
Navarro Reverter (Carmelo).
Navarro Reverter (Joan).
Navarro (Hipolit).
Nef (Joseph Ramon).
Orga de (Joseph).
Orts (Francesch).
Olmos (Joseph María).
Oltra (Juli).
Ovara (Joseph).
Orts (Antoni).
Perez Pujol (Eduart).
Pasqual y Genís (Cristófol).
Pizcueta (Felix).
Pueyo y Ariño (Vicent).
Ponce (Eduart).
Palanca y Roca (Francesch).
Piñó Vilanova (Vicent).

Pasqual (Emili).
Piñó Ansaldo (Vicent).
Peidró (Joseph).
Peris (Eduart).
Palanca Hueso (Antoni).
Perez (Joan).
Palanca Lita (Ricart).
Prósper (Salvador).
Pastor (Francesch).
Roncal (Miquel Domingo).
Reig y García (Joan.)
Ros y Carsí (Marian).
Robert y Bordés (Joan Batiste).
Rodriguez Guzman (Joan).
Reig y Flores (Fernando).
Reig y Flores (Joan).
Ronda (Jacinto).
Soriano Plasent (Joseph).
Serrano Cañete (Jogim).
Sociats (Rafel).
Sales (Joseph María).
Sales (Jacobo).
Sanmartín y Aguirre (Joseph).
Sanchis (Joseph).
Sorní (Gustavo).
Sangrera (Francesch).
Salvador (Joan.)
Sempere (Vicent).
Salas (Vicent).
Sarrió (Lluis).
Soler (Antoni).
Silvestre (Antoni).
Sanchis (Nicolau).
Tamarit (Joan B).
Torres Orive (Manuel).

Thous (Gaspar).
Thous (Jogim J.)
Tramoyeres (Lluís).
Testor (Cárlos).
Torija (Marian).
Urgell (Joseph).
Vives Ciscar (Antoni).
Villarroya (Enrich).
Vives Azpiroz (Rafel).
Vives Ciscar (Joseph).
Vidal (Ignasi).
Valls (Joseph).
Vives Juliá (Francesch).
Vives Liern (Francesch).
Vilar (Manuel).
Vilanova (Joseph).
Viedem (Francesch).
Vizcaino (Fernando).
Vives Mora (Francesch).
Vallibona (Frederich).
Xalma (Joan).
Yago (Francesch.)
Zarrañs (Felix).
Zapater Ugeda (Joseph).

CORRESPONSALS.

Barcelona.

Frederich Soler.
Francesch Pelay y Briz.
Angel Guimerá.
Francesch Ubach y Vinyeta.
Marian Aguiló.
Antoni Bofarull.
Ignasi Farré y Carrió.

— 99 —

Joseph Fiter é Inglés.
Francesch Matheu Fornells.
Miquel Pujol Martinez.
Joseph Verdú.
Ferran Rodriguez y Masdeu.
Artur Masriera y Colomer.
Francesch Fayos.
Claudi Omarch.

Mallorca.

Geroni Roselló.
Joan B. Ensenyat.

Montpellier.

Lluís Bonaparte.
Baron de Tourtulon.
Frederich Mistral.
Marqués de Ricart.

Madrid.

Victor Balaguer.
~ Sr. Baró de Córts.
Daniel Balaciart.
~ Rafel Blasco.
~ Vicent W. Querol.
~ Rafel María Liern.
~ Enrich Perez Escrig.
Antoni Arnao.
Manuel Jorreto y Paniagua.
~ Aureli Querol.
Joseph Marco.
~ Francesch Peris Mencheta.
~ Joseph C. Sorní.
Eduart Navarro Gonzalvo.
Pere Sañudo Autran.
Enrich Rodriguez Solís.
Joseph M. Delmás.

— 100 —

Vitoria.

Fermí Herran.

Málega.

Joseph Oliver y Asols.

Narcís Díez.

Ciutat-Real.

Eduart Acosta y Moreno.

Alacant.

Joan Vila y Blanco.

Carmelo Calvo Rodríguez.

Castelló de la Plana.

Enrich Soria.

Dénia.

Roch Chavás.

Gandia.

Eduart Gironés.

Joseph M. García.

Antoni Roig Civera.

Andreu Ferrer.

Joseph Roman.

Alcira.

Jaume Goig.

Llombay.

Antoni Lloret.

Marcelino Torres.

Cuatretonda.

Andreu Codonyer.

Morvedre.

Constantí Arnau.

Manuel Gomez.

Vicent Lloret.

LO RAT-PENAT.

Per un oblit involuntari, estrany als bons desitjos de la Junta directiva, s'omitiren en la llista de sócios corresponsals dos distinguidissims noms que molt honren á la Societat, com aixís mateix quatre en la dels de número; y á fi de subsanar d' algun modo aquesta falta, pera satisfacció de tots, abaix s' inclohuen.

Sócios corresponsals en Madrit.

Excm. Sr. En Pasqual Gayangos.
Excm. Sr. En Francesch Asenjo Barbieri.

Sócios de número.

En Enrich Castell.
» Antoni Aparici.
» Joseph Rodriguez.
» Francesch Miquel Madaleno.

MEMORIA

MEMORIA DEL COMITÉ DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS DEL INSTITUTO DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS DEL CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS DE ESPAÑA, SOBRE EL ESTADO DE LAS INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS EN ESPAÑA EN EL AÑO 1964.

1

TAULA.

—

	<u>Pág.</u>
DISCURS INAUGURAL, per En Constantí Llombart.	5
MEMORIA, per lo secretari En M. Lluch Soler. . .	25
LO RAT-PENAT, per En Teodor Llorente.	35
ASPIRACIONS, per En C. Pascual y Genís.	43
CANÇÓ DE LA PATRIA, per En Victor Iranzo.	49
LA LLENGUA PATRIA, per En Joseph Arroyo Al- mela..	53
LA CANÇÓ DEL RAT-PENAT, per En Joseph Bodria.	55
DESPERTA, VALENCIA HERMOSA, per En Ricart Cester.	59
A VALENCIA, per En Ramon Lladró.	63
DEFENSA DE LA NOUSTRA PARLA, per En Joseph de Orga.	67
¡AVANT!, per En Joseph Sanmartin y Aguirre. . .	69
A LO RAT-PENAT, per En Rafel Ferrer y Bigné.	73
A LA SOCIETAT DE LO RAT-PENAT, per En Jogim Balader.	75
ALS COMPANYS DE LO RAT-PENAT, per En Jacinto Labaila.	77
LO PENÓ DEL RAT-PENAT (himne), per En Cons- tantí Llombart..	81
DISCURS DE GRACIES, per lo president En Felix Pizcueta.	83
LLISTA DE LA JUNTA DIRECTIVA Y DELS SENYORS SOCIOS.	89

NOTA

La impresión de aquest libro ha sido
hecha y generosamente patrocinada por la
Junta de Cultura de Valencia, en virtud de un
acuerdo de colaboración con el Ayuntamiento de
Valencia, en sesión del 22 de Febrero
de 1964, momento desde el cual

la Secretaría
de Cultura

NOTA.

La impresió d' aquest llibre ha segut feta y generosament regalada á la Societat, pel entusiasta valenciá En Emili Pasqual García, á qui en agraument d' este benefici, la Junta directiva, en sesió del 22 de Setembre últim, nomená *Sócio de Mérit*.

Lo Secretari,
M. Lluch Soler.

ERRADES DE MES BULTO.

<u>Pág.</u>	<u>Ralla.</u>	<u>Hon diu.</u>	<u>Deu dir.</u>
9	26	celestin	celestiu
10	21	prohéçals	prohénçals
14	16	horable	honorable
19	19	consagren	consagréu
23	10	llengua, aquella	llengua, consentiréu que s'oblida y es perda
60	13	y	hi
»	22	negnitosa	neguitosa
70	14	poetes	profetes
»	23	Sigam	Seguim
73	17	ciudad	ciutat
94	4	Burguete	Bürguet